

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLI • CIJENA: 2 €

SLUŽBA ČITAČA I AKOLITA
od 7. srpnja do 5. kolovoza 2024.

Raffaello Sanzio da Urbino,
Akoliti (detalj), 1512.

God. XLI. (2024.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

UREDNIKOVA RIJEČ

Služba čitača i akolita u liturgijskom životu zajednice 1

NAŠA TEMA: SLUŽBA ČITAČA I AKOLITA

Zvonko Pažin: Liturgijska služba čitača nekad i danas 2

Mladen Horvat: Živa je, uistinu, Riječ Božja i djelotvorna 8

Zlatko Vlahek: Povijesni pregled liturgijske služba akolitata i
aktualnost danas 14

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja: I. Benaković, J. Bošnjaković,
T. Barščevski, D. Patafta, A. Vučković

Četrnaesta nedjelja kroz godinu 20

Petnaesta nedjelja kroz godinu 24

Šesnaesta nedjelja kroz godinu 28

Sedamnaesta nedjelja kroz godinu 32

Osamnaesta nedjelja kroz godinu 36

U DUHU I ISTINI

Dejan Bubalo: Nahrani ih Gospodin 40

Služba čitača i akolita u liturgijskom životu zajednice

Usmjerenost čovjeka prema svetosti života u njemu budi neprestanu čežnju za istinskim vrijednostima, po kojima Božji glas dopire do ljudskoga srca, koje bezuvjetno predano i posvećeno njemu, on vodi svojim putem. U svojoj zauzetosti za čovjekom, svakodnevno nas hrani obiljem svoje ljubavi, čiji se darovi na raznolike načine raspoređuju u našu ljudsku zbilju svakodnevnih živopisnih iskustava.

Svjesni vječne Božje prisutnosti, kao djeca Božja okupljena oko svoga Gospodina, težeći istinskim vrijednostima, svakodnevno možemo otkrivati dublji smisao naših životnih iskustava i jačati našu povezanost s Božjom voljom. Njegova blizina uči nas da očima vjere gledamo na stvarnost u kojoj živimo ne skrivajući svoj pogled pred potrebama ovog svijeta.

Vjera nas ne odvaja od svijeta, već nas poziva da širimo Božju ljubav tamo gdje je najpotrebnija, da budemo Božji svjetionici nade i svjetla u svijetu koji često obavija tamom i beznađem. Pozvani smo biti nositelji promjene, potičući druge da također traže i nalaze Božju ljubav u svojim životima.

U liturgijskom životu zajednice, Crkva na poseban način živi svjedočanstvo vjere kroz službe čitača i akolita. Čitači, svojim darom izražavanja i jasnim prenošenjem Božje riječi, omogućuju zajednici da čuje i razumije poruke iz Svetog pisma. S druge strane, akoliti, svojim služenjem u liturgiji, pomažu svećenicima i đakonima tijekom liturgijskog slavlja. Kroz predano služenje i posvećenost, čitači i akoliti moraju svjedočiti svoju vjeru, kako bi cijela zajednica osjetila i doživjela prisutnost Božjeg zamilovanja.

Njihova služba postaje izraz vlastite čežnje za svetošću i njihove posvećenosti Božjoj volji. Liturgijski život zajednice, obogaćen službama čitača i akolita, duboko povezuje vjeru i svakodnevni život. Njihovo služenje poziva zajednicu da bude svjetlo svijeta i sol zemlje, da svatko aktivnim udioništvom i skladom liturgijskog slavlja svjedoči Božju prisutnost i milinu kojom Gospodin ispunja život onima koji ga sa zahvalnošću predano ljube istinskom ljubavlju.

Urednik

Liturgijska služba čitača nekad i danas

Mogućnosti i perspektiva

ZVONKO PAŽIN

Joakim Skovgaard, *Isus u sinagogi u Nazaretu*, 1914.

1. Postanak

U službi sinagoge, bar načelno, svaki odrastao muškarac može i smije čitati Božju riječ. Tako je i Isus – po židovskom shvaćanju običan laik – u sinagogi u Nazaretu čitao za vrijeme subotnje službe (usp. *Lk* 4,16-20). Nasuprot tome, čini se da se u Crkvi vrlo rano, od samih početaka, ustrojila lektorska služba. Čitač (lektor) spominje se već oko 150. godine u Justinovoj *Apologiji*, a tu službu spominju također Tertulijan i Ciprijan. Hipolit Rimski u *Apostolskoj predaji* (početak 3. st.) kaže da lektora biskup postavlja u službu, ali bez polaganja ruku. Zanimljivo je da su u to vrijeme čitači redovito bili mlađe dobi, redovito dječaci. Smatra se da je to iz dva razloga. Prvo, dječaćki glas je jasan i dobro se može čuti u prostranim bazilikama, a dugo, smatralo se da su oni zbog svoje nevinosti – primjerene toj dobi – osobito prikladni naviještati Božju

riječ. Pa i oni koji su u starijoj dobi čitali, redovito su naglašavali da su čitači od svoje prve mladosti. Svaka je Crkva imala više čitača, a oni su zacijelo bili posebno pripremljeni i poučavani za tu službu, kako je to u Rimu zasvjedočeno sredinom 4. st. Tako će naš mučenik Polion iz Cibala (Vinkovaca) na pitanje upravitelja Proba čime se bavi ponosno odgovoriti; »Predstojnik sam lektora.« Na pitanje: »Kojih lektora?« Polion će reći: »Onih koji običavaju puku čitati Božju riječ.« U počecima su lektori čitali sva čitanja, uključujući i evanđelja, kako to svjedoči Ciprijan. Međutim, već od vremena sv. Jeronima, čitanje evanđeoskih odlomaka bilo je pridržano đakonima. Od 6. st., subđakoni preuzimaju čitanja, tako da služba lektora praktički nestaje. Mladići koji su prije bili lektori sada prelaze u *schola cantorum*. Od tog vremena lektorat je uvršten u niže redove, ali bez ikakve praktične važnosti: bio je to isključivo prijelazni stupanj do prezbiterskog ređenja.

Prema prethodnom Pontifikalu lektorat se podjeljivao na kvatrenu subotu. Na poziv arhiđakona budući bi lektori kleknuli oko biskupa, a on bi u svome nagovoru naglašavao da lektori imaju vlast čitati i pjevati čitanja te blagoslivljati kruh i nove plodine. Biskup je također naglašavao važnost studiranja Božje riječi, te potrebe da se prema toj riječi i živi. Zatim bi im pružio lekcionar uz riječi da budu čestiti čitači, da bi tako bili dionici onih koji su tu riječ čuvali od početka. Poticaj je, očito, nadahnut prologom Lukina evanđelja: »Kad već mnogi poduzeše sastaviti izvješće o događajima koji se ispuniše među nama – kako nam to predadoše oni koji od početka bijahu očevici i sluge Riječi...« (Lk 1,1-2) U blagoslovnoj molitvi biskup bi molio da novi lektori uzmognu razgovijetno čitati Božju riječ te da i sami po toj riječi žive. Međutim, kako rekosmo, lektorat je tada bio tek prijelazni stupanj do svećeništva i redovito se podjeljivao zajedno s nižim redom vratara (ostijarijat). Koliko se ovaj niži red formalno shvaćao, vidi se iz Prethodnih napomena prethodnog misala koje određuju da lektor odjeven u roketu može pjevati ili čitati poslanicu samo ako svećenik pjeva misu bez đakona i subđakona.

2. Služba čitača prema današnjem uređenju

Lektorat i akolitat su u prijesaborskom uređenju bili niži redovi (uz ostijarijat i egzorcistat). Motuproprijem *Ministeria quaedam* iz 1972. godine Pavao VI. određuje da se dokinu četiri niža reda, a da se uvedu *službe* lektora i akolita, pri čemu se »ove službe mogu povjeriti kršćanskim laicima tako da one više nisu pridržane samo kandidatima za sveti red«. Bilo je, međutim, određeno da kandidati za svećeništvo trebaju primiti ove službe da bi kasnije mogli pristupiti svetome redu. U br. VII. se nadalje veli: »Prema časnoj predaji Crkve, ustanova čitača i akolita pridržana je za muškarce«. Ova je odredba bila pretočena u Zakonik kanonskog prava iz 1983.:

Prema prethodnom Pontifikalu [...] budući bi lektori kleknuli oko biskupa, a on bi u svome nagovoru naglašavao da lektori imaju vlast čitati i pjevati čitanja te blagoslivljati kruh i nove plodine. Biskup je također naglašavao važnost studiranja Božje riječi, te potrebe da se prema toj riječi i živi. Zatim bi im pružio lekcionar uz riječi da budu čestiti čitači, da bi tako bili dionici onih koji su tu riječ čuvali od početka. [...]

U blagoslovnoj molitvi biskup bi molio da novi lektori uzmognu razgovijetno čitati Božju riječ te da i sami po toj riječi žive.

Kan. 230 § 1. Laici muškarci, koji imaju dob i vrline određene odlukom biskupske konferencije, mogu se za stalno po propisanom bogoslužnom obredu uzeti u službu čitača i akolita; ipak, to podjeljivanje služba ne daje im pravo na crkveno uzdržavanje ili plaću.

Prema važećem Pontifikalu čitača postavlja biskup ili viši duhovni poglavar, bilo u misi, bilo izvan nje. Nakon evanđelja kandidati budu prozvani, stanu pred biskupa koji im se obrati prigodnim govorom. Biskup podsjeća da je zadaća čitača navješćivati riječ u zajednici vjernika i truditi se živjeti po toj riječi. Biskup onda pozove na molitvu u šutnji, i onda izrekne molitvu:

Bože, izvore svjetla i sve dobrote! Ti si poslao svoga Jedinorođenca, riječ života, da ljudima objavi otajstvo tvoje ljubavi. + Blagoslovi ovu našu braću što ih odabramo za službu čitača. Udijeli im da neprestanim razmišljanjem o tvojoj riječi uzmognu i sami usvojiti njezinu nauku i vjerno navješćivati braći

Nakon toga kandidat stupi pred biskupa, a on mu preda knjigu Svetoga pisma uz riječi:

Primi knjigu Svetog pisma i vjerno predaj riječ Božju, da bude što jača u srcima ljudskim.

I onda dolazi velika promjena. Papa Franjo je motuproprijem »Spiritus Domini« od 10. siječnja 2021. promijenio odredbu kanona 230 § 1 i to tako da je samo izbacio riječ »muškarci«. Tako početak spomenutog paragrafa sada glasi: »Laici, koji imaju dob i vrline određene...«, čime se postavljene službe lektora i akolita sada odnose i na žene. Papa to obrazlaže činjenicom da se ove službe temelje na krsnom svećeništvu. U isto vrijeme papa Franjo ponavlja odredbe Apostolskog pisma *Ordinatio sacerdotalis*, pape Ivana Pavla II. 22. svibnja 1994. da Crkva »nema nikakve ovlasti podijeliti svećenički red ženama«. Međutim, kada su u pitanju liturgijske službe koje nisu vezane uz sveti red, papa kaže da u njih mogu biti uključeni muškarci i žene.

Kao što nam je poznato, iako se ovdje radi o laičkoj službi koja nije namijenjena isključivo onima koji teže svećeništvu, u nas se – uz vrlo rijetke iznimke – u ove službe uvode isključivo kandidati za svećeništvo. No s druge strane, mi redovito govorimo o čitačima – muškarcima i ženama – u našim crkvama? Evo kako je to formalno riješeno prema Zakoniku kanonskoga prava:

§ 2. Laici mogu na temelju privremene odredbe vršiti službu čitača u bogoslužnim činima; isto tako, svi laici mogu obavljati službe tumača, pjevača i druge prema pravnoj odredbi.

Prema važećem Pontifikalu čitača postavlja biskup ili viši duhovni poglavar, bilo u misi, bilo izvan nje. Nakon evanđelja kandidati budu prozvani, stanu pred biskupa koji im se obrati prigodnim govorom. Biskup podsjeća da je zadaća čitača navješćivati riječ u zajednici vjernika i truditi se živjeti po toj riječi.

§ 3. Gdje bi potreba Crkve to savjetovala, ako nema službenika, mogu i laici, iako nisu čitači ili akoliti, preuzeti neke njihove službe, naime, obavljati službu riječi, predvoditi u bogoslužnim molitvama, krstiti i dijeliti svetu pričest prema pravnim propisima.

I što se u praksi dogodilo na temelju triju paragrafa kanona 230? Čini se da je pokoncilaska Crkva u ovoj stvari pošla u dvama različitim smjerovima od kojih je svaki na svoj način nedostatan i nedorečen. Prvo, uvedene su (postavljene) službe otvorene laicima koje u praksi nisu zaživjele. Naime, jedva da su negdje u Crkvi laici postavljeni u službu lektora ili čitača. S druge strane, dopušteno je da neki laici »na temelju privremene odredbe« vrše službu čitača ili pak akolita kao izvanredni djelatnici pričesti. Ovdje je stvar pravno posve jasna. Vjernici spomenuti u § 1 kanona 230. postavljeni su službenici, dok oni spomenuti u paragrafima 2 i 3 tek vrše službu lektora ili akolite. Nije isto *biti* (postavljeni) čitač i tek *vršiti* službu čitača, jer je ovo drugo – bar načelno – privremeno, *ad hoc* ili, kako se to veli, »na temelju privremene odredbe«. Pravno govoreći, laici koji čitaju čitanja na misi, *nisu* čitači. To je kao kad u osnovnoj školi nastavnik vjeronauka može uskočiti kao zamjena na sat likovnog, ali se on tretira kao »nestručna zamjena«. Tako imamo situaciju

Biskup predaje knjigu Svetog Pisma u ruke kandidata za lektorat izgovarajući riječi:
»Primi knjigu Svetog pisma i vjerno predaj riječ Božju, da bude što jača u srcima ljudskim«.

da je (postavljena) služba lektora i danas *de facto* tek stupanj na putu prema svećeništvu, dok u isto vrijeme *na temelju privremene odredbe* laici čitaju u crkvi, iako većina njih uopće nije u toj službi *privremeno*. Valja ipak priznati sljedeće: još prije Pavla VI. u Crkvi se ustalila praksa da netko vrši službu koja po sebi njemu ne pripada. Tako, još od Tridentskog sabora, dječaci ministranti kao poslužitelji oltara vrše službu klerika ili akolite. Jednako tako bilo je uvijek laika koji su čitali poslanicu. Zadnje prijesaborsko izdanje misala 1962. veli da u pjevanim misama poslanicu može pjevati poslužitelj »ministrans«, ne spominjući lektora. Formalno to nije bio problem: svećenik je bio dužan »odčitati« sve na latinskom, a laik bi onda ponovno pročitao istu poslanicu na narodnom jeziku.

Papa Franjo je motuproprijem »Spiritus Domini« očito htio da zažive postavljene službe i čitača i akolita. Na koncu zaključuje: »Zadatak biskupskih konferencija bit će utvrditi odgovarajuće kriterije za razlučivanje i formaciju kandidata za službe čitača ili akolitata, ili drugih službi za koje smatraju da ih treba uspostaviti, u skladu s onim što je već predviđeno u motupropriju *Ministeria quaedam*, uz odobrenje Svete Stolice i prema potrebama evangeli-zacije na njihovom teritoriju.« To je u skladu s važećim Zakonikom:

Kan. 231 § 1. Laici koji se trajno ili privremeno odrede za posebno služenje Crkve obvezani su steći prikladan odgoj i znanje koji se traže za propisno vršenje njihove službe da bi tu službu obavljali savjesno, požrtvovno i marljivo.

3. Perspektiva i mogućnosti

Valja jasno reći da spomenute poteškoće i nejasnoće nisu baš riješene ni u općoj Crkvi. Naime, uz vrlo rijetke iznimke, svugdje su po svijetu čitači najčešće oni koji tu službu vrše *privremenim odabirom*.

a) Pitanja

Uvjeti za postavljanje. Prema kanonu 230, § 1 Biskupske konferencije trebaju odrediti koju »dob i vrline« trebaju imati laici da bi ih se postavilo u službu lektora ili akolite.

Po sebi se to moglo lako provesti, počevši možda od vjeroučitelja. Oni su stručni (magistri teologije!) a u isto su vrijeme i prikladni (imaju biskupov mandat za poučavanje u vjeri u sklopu školskog vjeronauka i župske kateheze!). Pa ipak, jedva da je netko od njih postavljen u službu lektora ili akolite. Što se tiče postavljanja drugih kandidata u ove službe, Biskupska bi konferencija trebala donijeti određene odredbe.

Paralelizam postavljenih službi. Ako u svakoj župi određeni broj naših laika postavimo u službe lektora, što će biti s ostalim vjernicima koji godinama čitaju čitanja u bogoslužju? Hoćemo li

Abraham Solomon,
Akolit (žena u službi kadioničara), 1842.

onda imati u župi četvero »pravih« čitača i još desetero onih koji tek vrše službu čitača? Trebat će puno mudrosti i razboritosti da ne bi uvođenje postavljenih službi bilo povodom razdora u zajednici.

Trajnost službe. Valja uzeti u obzir da su to trajne službe. Zbog toga – slično kao i kod ređenja – valja razmisliti, može li taj kandidati biti trajno prikladan. To uopće nije lako razlučiti.

Postavljanje žena. To nije novina. U povijesti službe žena bile uključene u strukture Crkve. Postojale đakonise, žene koje su vršile đakonsku službu, kada je bilo manje prikladno da to čini đakon, na primjer kod krštenja žena. K tome, još je u apostolsko vrijeme bio poznat i priznat stalež *udovica* i *djevica* koje su imale posebnu (karitativnu) ulogu u Crkvi.

b) Perspektiva

Stupnjevanje. Po sebi bi bilo najkorektnije da sve službe u Crkvi obavljaju samo postavljeni službenici. Tako bi čitanja u bogoslužju preuzeli isključivo postavljeni čitači. U tome slučaju bi nestali naši čitači. Sigurno je da razvoj neće ići u tome smjeru. Zato bi možda bilo dobro da se u službe ulazi stupnjevito, tako da netko, prije nego što bude postavljen u službu čitača, kroz određeno vrijeme prođe određene stupnjeve naobrazbe, ali i služenja u zajednici. U tome bi slučaju mogle sasvim skladno djelovati i postavljene i nepostavljene službe, jer bi se za prijelaz u svaki sljedeći stupanj tržili određeni uvjeti, da bi na koncu netko došao do stupnja postavljenog čitača koji bi onda mogao također biti koordinator skupine čitača.

Trajna formacija. U međuvremenu treba se posvetiti briga našim sadašnjim »nepostavljenim« čitačima. Formacija čitača podrazumijeva određenu teološku naobrazbu, ali i vježbanje u pravilnom i jasnom čitanju. U tome smislu već imamo dobrih primjera. U nekim se župama tjedno održavaju susreti čitača koji se pripremaju za čitanje sljedeće nedjelje ili blagdana. K tome, prigodice, održavaju se i formativni susreti čitača na župnoj, nadžupnoj ili pak na biskupijskoj razini. U tom bi smislu bilo potrebno i vrlo korisno pripremiti određene radne materijale za formaciju čitača gdje bi oni stjecali osnovna znanja iz biblijske teologije, ali u isto vrijeme stjecali vještine pravilnog čitanja. Zato, prije bilo koje rasprave o tome, kako uvesti veći broj laika u službu čitača, silno je važno poraditi na tome da naši sadašnji čitači – »privremenim odabirom« – budu dostatno pripremljeni tako da budu dobri i dostojni navjestitelji Božje riječi. Ako govorimo o *fides ex auditu* onda je služba čitača izuzetno važna. Jer, po njima Krist progovara svojoj Crkvi. Sabor, naime, kaže da je Krist prisutan »u svojoj riječi, jer on govori kad se u Crkvi čita Sveto pismo.« (SC 7) Zato bismo trebali i vrednovati i njegovati liturgijsku službu čitača, prema onome što veli Pavao: »Različiti su dari, a isti Duh; i različite službe, a isti Gospodin; i različita djelovanja, a isti Bog koji čini sve u svima. A svakomu se daje očitovanje Duha na korist.« (1Kor 12,4-7) ■

Formacija čitača podrazumijeva određenu teološku naobrazbu, ali i vježbanje u pravilnom i jasnom čitanju.

U tome smislu već imamo dobrih primjera.

U nekim se župama tjedno održavaju susreti čitača koji se pripremaju za čitanje sljedeće nedjelje ili blagdana. K tome, prigodice, održavaju se i formativni susreti čitača na župnoj, nadžupnoj ili pak na biskupijskoj razini.

U tom bi smislu bilo potrebno i vrlo korisno pripremiti određene radne materijale za formaciju čitača gdje bi oni stjecali osnovna znanja iz biblijske teologije, ali u isto vrijeme stjecali vještine pravilnog čitanja.

Živa je, uistinu, Riječ Božja i djelotvorna;... (Heb 4,12)

MLADEN HORVAT

Čitatelj svojim čitanjem oživljuje riječi Svetoga Pisma, te one u njegovom životu postaju živa Riječ Božja, sa svim karakteristikama o kojima govori Heb 4,12-13. Jedna od tih karakteristika jest djelotvornost Božje Riječi, to jest da Božja Riječ ostvaruje ono o čemu govori.

1. Božja Riječ je živa

Živimo u vremenu mnoštva izgovorenih i zapisanih riječi. One nam donose veliku količinu informacije, ali nakon što su ih njihovi autori jednom izgovorili ili zapisali, riječi ulaze u razdoblje mirovanja do onoga trenutka kada ih netko ponovno oživi svojim čitanjem i razmišljanjem nad njima. Tada te riječi zadobivaju životnu snagu u životima čitatelja, onu istu koju su posjedovali njihovi autori kada su ih izgovarali ili zapisivali.

Ovaj proces prelaska žive izgovorene riječi u mrtvu zapisanu riječ, da bi čitanjem ponovno postala živa riječ u životima ljudi, na poseban je način prisutan kod Riječi Božje. Riječ se Božja najprije događala u životima ljudi, na primjer kod proroka Staroga zavjeta, ili u Isusovom životu, koji i sam jest Riječ Božja, da bi kasnije svi ti događaji i doživljaji bili zapisani u knjigu koju zovemo Sveto Pismo. Proroci su najprije djelovali u skladu s onime što im je Bog govorio, što su doživljavali u dubini svoje duše, a tek kasnije su ta iskustva bila zapisana. Riječi Svetoga Pisma miruju zapisane u knjizi na nekoj prašnjavoj polici sve do onoga trenutka kada ja, kao čitatelj, uzmem to Sveto Pismo i pažljivo počinjem čitati i razumijevati pročitane riječi. Tada Božja životna snaga koja je obuzimala proroka u prvotnom događaju Riječi Božje, počinje zahvaćati i mene kao čitatelja i mijenjati moj život. Čitatelj svojim čitanjem oživljuje riječi Svetoga Pisma, te one u njegovom životu postaju živa Riječ Božja, sa svim karakteristikama o kojima govori Heb 4,12-13. Jedna od tih karakteristika jest **djelotvornost** Božje Riječi, to jest da Božja

Riječ ostvaruje ono o čemu govori. O djelotvornosti Riječi Božje govori nam struktura prvog poglavlja Knjige Postanka (*Post 1,1-2,4a*), kao i kratki tekst Knjige Proroka Izaije (*Iz 55,10-11*), o kojima razmišljamo u nastavku ovog teksta.

2. Božja Riječ je djelotvorna

Struktura Post 1,1-2,4a govori o djelotvornosti Božje Riječi

Post 1,1-2,4a prvi je izvještaj o stvaranju svijeta. Bibličari općenito govore da je u tom izvještaju Bog prikazan kao onaj koji sve stvara ni iz čega svojom riječju, za razliku od drugog izvještaja stvaranja u kojem je Bog prikazan kao onaj koji oblikuje svojim djelovanjem (usp. *Post 2,4b-25*), te Bog postaje sličan lončaru što mijesi glinu i oblikuje neku od zemljanih posuda. U prvom izvještaju stvaranja jasno je prisutna »okomita« struktura teksta u kojem je Božje stvaranje prikazano u šest dana, ali je zanimljivo primijetiti i »paralelnu« strukturu teksta koja se ponavlja kod svakog djela stvaranja:

- a) *I reče Bog: »Neka bude...«*
- b) *I bi tako.*
- c) *I vidje Bog da je dobro.*
- d) *Tako bude večer, pa jutro...*

U šest dana Božjega stvaranja prisutno je osam Božjih djela stvaranja, svaki dan po jedno Božje djelo stvaranja, a treći i šesti dan prisutna su po dva Božja djela stvaranja. Spomenuta paralelna struktura ponavlja se gotovo u svakom Božjem djelu stvaranja te sveti pisac i time želi nešto reći. Bog izgovara svoje moćne riječi i sve što On govori, to se i ostvaruje. Božja Riječ u trenutku stvaranja ima toliko snagu da je dovoljno Bogu samo je izgovoriti i odmah je sve stvoreno. Sveti pisac time pokazuje djelotvornost Božje riječi, koja jednom izgovorena ostvaruje ono što je izgovarala. Snaga i djelotvornost Božje Riječi kod stvaranja su neupitne, te pisac koristi tu strukturu da bi naglasio djelotvornost Božje Riječi.

Druge dvije karakteristike vidljive u strukturi jesu da je sve stvoreno Božjom Riječju bilo dobro, a čitav se projekt Božjega stvaranja protegnuo kroz dulje vremensko razdoblje: dan prvi, dan drugi..., sve do šestoga dana Božjega stvaranja, odnosno sedmoga dana Božjega počinka.

Nalazimo se na početku Svetoga Pisma unutar kojega pronalazimo mnoštvo izgovorenih Božjih Riječi. Netko bi mogao pomisliti da su Božje Riječi slične našim ljudskim naklapanjima,

Michiel van der Borch,
Stvaranje, 1332.

Lorenzo Ghiberti,
Mojsije prima ploče zakona
na brdu Sinaju,
1425. –1452.

*Dok vjernik čita o snazi
Božjih Riječi u trenutku
stvaranja svijeta,
krajičkom oka motri i
deset Božjih zapovijedi
i druge Božje Riječi
unutar Svetoga Pisma,
koje su jednako tako
snažne i djelotvorne.*

gdje govorimo, a ništa se ne događa i ništa se ne mijenja, slično onako kako prorok Izaija kritizira pijane svećenike i proroke koji ne vjeruju Božjim Riječima, već im pristupaju kao beznačajnim rečenicama što se ponavljaju i kao nekakvoj tlapnji (usp. *Iz* 28,7-13). Ne, Božje Riječi nisu takve, one su snažne i djelotvorne, ostvaruju ono za što su izgovorene, bilo one riječi izgovorene u trenutku stvaranja svijeta, ili one druge Božje Riječi izgovorene na brdu Sinaju, kada je Izrael dobivao Zakon. Dok vjernik čita o snazi Božjih Riječi u trenutku stvaranja svijeta, krajičkom oka motri i deset Božjih zapovijedi i druge Božje Riječi unutar Svetoga Pisma, koje su jednako tako snažne i djelotvorne.

Ali tko će vjerniku dati sigurnost da će sve biti dobro ako poslušša Božju Riječ? Treći element strukture govori o toj pozitivnoj sigurnosti: »*I vidje Bog da je dobro*«. Učinak prvih izgovorenih Božjih Riječi bio je dobar, te je čitav stvoreni svemir »veoma dobar«. Ta sigurnost treba vjernika ohrabriti u prihvaćanju i poslušnosti ostalim Božjim Riječima koje su predložene u Svetome Pismu. Ako poslušam Božju Riječ, moj će život postati dobar, štoviše »veoma dobar«, jer upravo je takav bio učinak izgovorenih Božjih Riječi u trenutku stvaranja. U različitim vremenskim razdobljima svoga života trebam izgovoriti vlastito »da« Božjim Riječima i moj će se život pretvoriti u prekrasno uređeni svijet, kao što se to događalo u počecima stvaranja, kada je Bog izgovarao snažne stvarateljske riječi. Nekad ću reći »da« Božjoj Riječi »Ne ukradi!«, a kada dođem u nepriliku biti nevjeran svome bračnom drugu, tada ću reći »da« Božjoj Riječi: »Ne učini preljuba!«. Različite životne prilike u različitim životnim razdobljima zahtijevat će od mene primjenu različitih Božjih Riječi, upravo onako kako je Bog izgovarao različite stvoriteljske riječi u različitim danima stvaranja. Božja Riječ

u mome životu nije tlapnja i beznačajno ponavljanje slogova, već djelotvorna snaga koja od mojeg života stvara prekrasan vrt, onako kako je to opisano na počecima Svetoga Pisma.

Božja Riječ izvršava ono što govori Iz 55,10-11

Drugi prekrasni tekst koji sažima teologiju djelotvornosti Božje Riječi u Svetome Pismu jest *Iz 55,10-11*:

»¹⁰ Kao što daždi i sniježi s neba bez prestanka dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo, ¹¹ tako se riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah.«

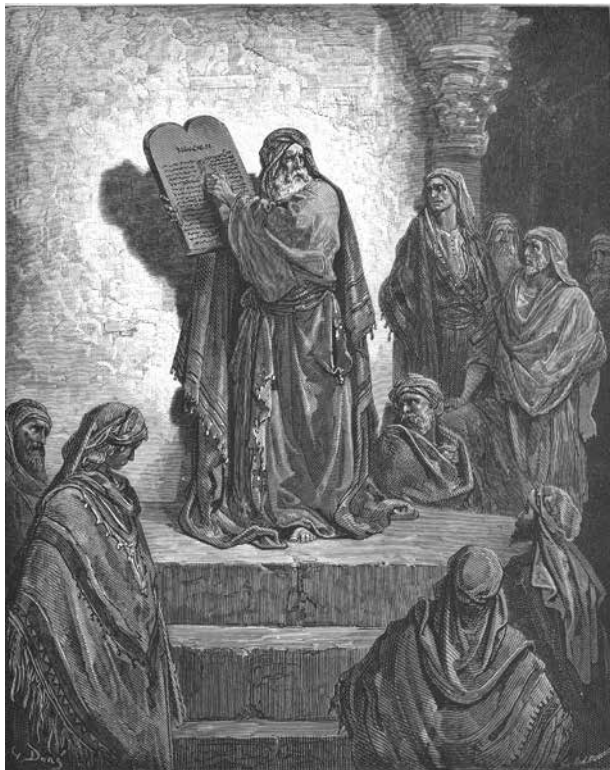
Tekst je sročen kao usporedba, u kojoj prorok uspoređuje stvarnost iz prirode (r. 10) sa stvarnošću Božje Riječi (r. 11). Kiša i snijeg silaze s neba po prirodnim zakonima, a jednako tako kada se zemlja natopi vodom, ona se oplodi i zazeleni po prirodnim zakonima, te daje ploda sijaču, to jest kruha za jelo. Isti proces ili zakonitost prorok primjenjuje na Božju Riječ. I Božja Riječ koja silazi s nebesa iz Božjih usta ne vraća se бесплодна, već čini ono što Bog želi i obistinjuje ono radi čega ju je Bog poslao.

Kao što postoje nepromjenljivi prirodni zakoni tako postoji i neumoljiva Božja Riječ koja jednom poslana od Boga izvršava ono zašto je poslana i izrečena. Prorok uspoređuje zakonitost iz prirode sa zakonitošću Božje Riječi, te se u svojim slikama veoma približava mudrosnom govoru. U ovim riječima kao da je sažeta spomenuta struktura *Post 1,1-2,4a*, gdje Božje Riječi ostvaruju ono što Bog govori. Predloženi tekst Proroka Izaije jest sažetak nauke o djelotvornosti Božje Riječi, gdje prorok uzima u obzir Božju Riječ bez obzira na ljudsko prihvatanje ili neprihvatanje Božje Riječi. Ono što je Bog naumio i što je izgovorio, to će se ostvariti, kao što se nužno ostvaruju prirodni zakoni, iako im se mi ljudi ponekad i protivimo.

U čemu je, dakle, čovjekova sreća i mudrost? Uključiti se u taj tijek Božje Riječi, kao što je čovjekova sreća i mudrost uključiti se u prirodne zakone i prihvatiti ih, a ne im okretati leđa. Čovjekova mudrost jest u usklađivanju vlastitoga života s Božjim Riječima. Kada prihvatim prirodne procese, tada se moj život usklađuje na prirodnoj razini sa stvarnošću oko mene i to mi donosi mir i sreću. Jednako tako kada prihvatim Božju Riječ, usklađujem se s duhovnim procesima Boga Stvoritelja, koji mi ponovno donose mir i sreću, ali sada na duhovnom području.

Radi spomenutih razloga potrebno je u svome životu oživjeti zapisanu riječ Svetoga Pisma da u nama postane živa Božja Riječ. To se događa čitanjem, razumijevanjem i životnim opredjeljivanjem za riječi Svetoga Pisma, i na taj način Božja Riječ ponovno postaje živa i djelotvorna u mojem životu. Čitanje Svetoga Pisma

Različite životne prilike u različitim životnim razdobljima zahtijevat će od mene primjenu različitih Božjih Riječi, upravo onako kako je Bog izgovarao različite stvoriteljske riječi u različitim danima stvaranja. Božja Riječ u mome životu nije tlapnja i beznačajno ponavljanje slogova, već djelotvorna snaga koja od mojeg života stvara prekrasan vrt, onako kako je to opisano na počecima Svetoga Pisma.

Gustave Doré,
Ezra čita Zakon narodu, 1866.

može biti privatno, u sklopu moje osobne molitve kao »lectio divina«, ali može biti i dio naših liturgijskih sastanaka. Stoga je za liturgijsku zajednicu Crkve važno čitati Sveto Pismo. Čitanje Svetog Pisma događa se kod svakog liturgijskog sastanka, upravo zato da Božja Riječ zaživi u našim životima. Čitanje Svetoga Pisma na liturgijskom sastanku Crkva je preuzela iz samog Svetoga Pisma, kako nam to svjedoči 8 poglavlje Knjige Nehemijine.

3. Potreba čitanja i razumijevanja Svetoga Pisma (Neh 8,1-12)

Nakon povratka iz babilonskog sužanjstva svećenik Ezra upriličuje čitanje Mojsijevoga zakona na Jeruzalemskom trgu kod Vodenih vrata. Sav se narod skuplja i svi koji mogu razumjeti i koji su zreli, bilo muškarci ili žene, dolaze i slušaju knjigu Zakona. Zanimljivo je da čitanje Božjega Zakona nije namijenjeno izabranima, samo nekima koji su možda bez grijeha, već svima koji su zreli. **Zrelost** i **razumijevanje** bile su dvije potrebne

karakteristika onima što su slušali čitanje Božjega zakona. Pokorničko bogoslužje što je upriličeno u Neh 9 zapravo je odgovor na čitanje Božjega zakona, jer upravo na temelju čitanja ljudi su postali svjesni vlastite grješnosti i potrebe ispovijedanja svojih grijeha (usp. *Neh 9,1-2*). Daljnja karakteristika koju saznajemo kako je narod slušao jest **pozornost**, jer narod pozorno sluša knjigu Zakona.

Te tri karakteristike potrebne su i na našim liturgijskim sastancima. Dobna zrelost potpuno je razumljiva, jer mala djeca teško sudjeluju u čitanju Svetoga Pisma, ali zato je pozornost odraslih potrebna. Trebamo isključiti sva moguća ometanja osobito elektroničkih uređaja, te pažljivo i pozorno slušati Sveto Pismo koje nam se čita, ili ga pozorno čitati sami. Miran i tih prostor u kojem čitam Sveto Pismo jest poput one sobe u koju se zatvaram kada molim, kao što to Isus kaže u Evanđelju (usp. *Mt 6,6*), ali unutarnji mir mojega srca također je potreban da bih dobro mogao razumjeti Sveto Pismo. Grijeh koji poput bubnjeva bubnja u mojoj nutрини ne dozvoljava mi razumjeti ono što čitam.

Makar smo i najpozorniji u slušanju ili čitanju, razumijevanje Svetoga Pisma je ponekad veoma izazovno, te nam tekst *Neh 8,8* daje daljnje smjernice za razumijevanje teksta:

»I čitahu iz knjige Božjeg zakona po odlomcima i razlagahu smisao da narod može razumjeti što se čita.«

Ezra i leviti čitaju iz knjige Božjega zakona **po odlomcima**, kao što i mi unutar liturgije biblijski tekst čitamo po odlomcima. Crkva se pobrinula razdijeliti liturgijski biblijski tekst po odlomcima i nama predložila čitati male zasebne cjeline ili odlomke. Jedno od prvih pravila razumijevanja odnosno tumačenja svetoga teksta jest pronaći cjelinu teksta ili omeđiti tekst. Drugi korak jest pitati se kako je ovaj odlomak što ga čitam povezan s onime što prethodi tekstu, te s onime što dalje slijedi. Ovim postupkom razlomimo tekst na manje cjeline, kao što razlomimo kruh na manje komade koje možemo pojesti, a obratnim postupkom ponovno propitkujemo koju ulogu ima određeni odlomak unutar veće cjeline teksta. Odlomke u tekstu ne izmišljamo mi, nego je tekst tako pisan, i kada se služimo postupkom omeđivanja teksta i obratnim postupkom uključivanja odlomka u širu cjelinu teksta, zapravo se približujemo namjeri izvornog autora teksta i njegovim mislima.

Nakon čitanja Ezra i leviti **razlagahu smisao**. Razlaganje smisla unutar naših liturgijskih sastanaka pretvorilo se u propovijed ili homiliju. Za razumijevanje biblijskog teksta ponekad mi je potreban netko tko će mi protumačiti njegov smisao. Kao čitatelj sposoban sam pročitati tekst, ili ga poslušati za vrijeme čitanja unutar liturgije, ali mi je potrebno razumjeti smisao koji je ponekad mnogostruk, a često i skriven. Ono što je svećenikova homilija unutar liturgije, to je čitanje biblijskih komentara kod mojeg osobnog čitanja Svetoga Pisma. U moderno vrijeme propovijed se ograničila samo na nedjeljnu propovijed ili homiliju, ali zapravo bi uvijek trebalo pomoći vjernicima što slušaju liturgijska čitanja pronaći smisao barem nekog biblijskoga teksta i tada će narod razumjeti što se čitalo. Razlagati smisao drugima može jedino onaj koji se i sam priupitao o smislu biblijskog teksta, te ga istražio. Takav može taj smisao i drugome razložiti. Najopasnije su propovijedi s interneta koje propovjednik pročita, a da se uopće sam nije pitao koji je smisao toga teksta što ga drugima tumači.

Nakon što je biblijski tekst pročitan i njegov smisao narodu razložen, te ga narod dobro razumije, započinje trenutak odluke u srcu čovjeka. To je trenutak kada se riječ Svetoga Pisma pretvara u živu i djelotvornu Božju Riječ. Ako je moj odgovor riječima Svetoga Pisma »da«, tada započinje avantura Božje Riječi u mojem životu. Snažna stvarateljska Božja Riječ koja se probudila u mom srcu počinje polako oblikovati moj život. Sve što takva Riječ oblikuje postaje veoma dobro u mojem životu i moj se život iz dana u dan pretvara u uređeni i ukrašeni bolji svijet. ■

Razlagati smisao drugima može jedino onaj koji se i sam priupitao o smislu biblijskog teksta, te ga istražio. Takav može taj smisao i drugome razložiti. Najopasnije su propovijedi s interneta koje propovjednik pročita, a da se uopće sam nije pitao koji je smisao toga teksta što ga drugima tumači.

Povijesni pregled liturgijske služba akolitata i aktualnost danas

ZLATKO VLAHEK

»Različiti su dani, a isti Duh i različite službe, a isti Gospodin; i različita djelovanja, a isti Bog koji čini sve u svima. A svakomu se daje očitovanje Duha na korist« (1Kor 12,4-7).

Apostol Pavao, upoznat i suočen sa životom zajednice u Korintu, ističe kako karizme, službe i aktivnosti očituju djelovanje Duha Svetoga, upućujući na Krista Gospodina i na Oca, ne dajući preciznu definiciju i redosljed u naknadnom popisu karizmi. Međutim, on ukazuje na dvije koordinate za crkveno razlučivanje: s jedne strane, on stavlja primat o djelovanju jednoga Duha Svetoga, koji raspodjeljuje svoje darove kako hoće; s druge strane, postavlja vrijednost izgradnje cijele zajednice, što se konkretnije očituje u povjerenim službama.

U svjetlu ovih riječi, koje u sebi objedinjuju povijesno-spašenjsku i eklezijalno-teološku dimenziju sa sastavnom komponentom poslanja i služenja, razmatra se služba akolita.

Povijesni itinerarij službe akolita

Naziv (grčki *akolitus*, latinski *sequens* – pratitelj) ukazuje na dostojanstvo i specifičnu narav ove službe koja je usko vezana za neku višu službu te zbog toga vršitelja ove službe papa Kajo na latinskom naziva *sequens*, pratitelj drugih službenika, prvenstveno svećenika i đakona, kojemu je služio u euharistijskoj službi.

Vrijedno je primijetiti da je u apostolskim vremenima postojala samo služba đakona, koji je vršio službu u euharistiji. Tijekom vremena slavlje sakramenta euharistije zadobivalo je sve svečaniji oblik koji je uključivao veći broj službenika nižih redova od đakona, a to su bili subđakoni i akoliti. U to vrijeme služba subđakonata se smatrala višim redom, a služba akolitata nižim redom te se tada službe koje su prethodno bile privržene samo đakonu, podjeljuju subđakonima i akolitima.

Ne može se s preciznošću odrediti mjesto i vrijeme nastanka službe akolitata. Pretpostavlja se da svoje početke služba akolitata ima u Rimu, koncem 2. stoljeća. U liturgijskom izvoru

Matthys Voet, *Pedesetnica*, 1615 - 1620.

Liber Pontificalis nalazimo kako papa Viktor (186.-187.) spominje *sequentes*, što je bio sinonim za službu akolitata.

Godine 251., kada papa Kornelije piše čuveno pismo Fabiju Antiohijskom, iz sadržaja teksta se zaključuje kako je služba akolitata morala već tada biti uspostavljena i dobro organizirana. On spominje da u Rimu ima 7 đakona, 7 subđakona i 42 akolita, što znači da je svaka titularna crkva imala u to doba po 6 akolita.

U Kartagi, svjedoči sveti Ciprijan o postojanju popriličnog broja akolita, koji su pratili subđakone noseći milostinju zatvorenicima. Također, na Prvome nicejskom koncilu (325. godine) je, prema izvješću povjesničara Euzebija Cezarejskog, sudjelovalo mnoštvo đakona, subđakona i akolita. Sva ova svjedočanstva potvrđuju kako je služba akolitata od prvih stoljeća uspostavljena i vezana s euharistijskim slavljem. Služba akolitata uključivala je nositi komadić posvećene hostije (latinski *fermentum* – kvasac) s euharistijskog slavlja, koje je predslavio papa, u titularne crkve grada Rima. Taj posvećeni komadić hostije svećenik bi za vrijeme euharistije stavljao u kalež što je bio znak euharistijske ujedinjenosti s rimskim biskupom. O tome svjedoči papa Inocent 416. godine u pismu Deceniju te izričito naglašava: »Prezbiteri [titularnih crkava] koji nedjeljom zbog povjerenog im puka ne mogu k nama doći [slaviti euharistiju] fermentum koji smo posvetili [confectum – načinili] primaju od akolita da se ne bi u pričesti osjećali ni malo odijeljeni od nas«.

Jedan od akolita, koji su nosili *fermentum* u titularne crkve, bio je mučenik, sveti Tarzicije, koji je pogubljen jer nije želio predati komadiće posvećene hostije koje je nosio, kako svjedoči u svom pismu papa Damaz.

U ranom srednjem vijeku služba akolita uključivala je u pontifikalnoj misi držanje patene za vrijeme euharistijske molitve (kanona); za vrijeme lomljenja hostije akoliti bi posvećene hostije stavljali u lanene vrećice oko vrata koje su onda nosili biskupima i svećenicima koji su ih lomili da bi mogli pričestiti vjernike. Isto tako, akoliti bi primali darove od vjernika koji su se donosili za potrebite. Uz navedeno jedna od obrednih službi uključivala je nositi upaljene svijeće u procesiji pontifikalne mise.

Služba akolita se malo izmjenjuje u 7. stoljeću. Naime, kada bi papa dijelio svetu krizmu u gradu Rimu, akoliti su ga pratili i nosili posudu u kojoj je bilo sveto ulje. Isto tako, akoliti bi ponekad molili otkletne molitve kod provjera nad katekumenima. Kod sakramenta krštenja, akolit bi pjevao ispovijest vjere umjesto djeteta koje se krstilo.

Kako su s vremenom niži redovi sve više gubili značaj, služba akolita poprimala bi njihove obveze budući da je za njihovom službom u euharistijskom slavlju bila stalna potreba.

U svojim odlukama Tridentski koncil je odredio da se barem u katedralama i onim značajnim crkvama, obnovi služba akolitata sa

U ranom srednjem vijeku služba akolita uključivala je u pontifikalnoj misi držanje patene za vrijeme euharistijske molitve (kanona); za vrijeme lomljenja hostije akoliti bi posvećene hostije stavljali u lanene vrećice oko vrata koje su onda nosili biskupima i svećenicima koji su ih lomili da bi mogli pričestiti vjernike. Isto tako, akoliti bi primali darove od vjernika koji su se donosili za potrebite. Uz navedeno jedna od obrednih službi uključivala je nositi upaljene svijeće u procesiji pontifikalne mise.

Služba akolitata na osobit način očituje Krista u euharistiji Crkve, za život svijeta. Njegova služba uključuje sljedeće obaveze: pomagati đakonu i svećeniku pri liturgijskim slavljinama; pričešćivati narod kada nema dovoljno zaređenih službenika, a kada se pričešćuje pod obje prilike, akolit drži kalež, ako nije nazočan đakon; izlagati Presveti oltarski sakrament na štovanje vjernicima, ali bez podjele blagoslova na kraju.

zaređenim klericima za tu službu, ali se to nije ostvarilo u praksi. Od tada pa sve do Drugoga vatikanskog koncila služba akolitata preuzela je značenje »nižeg reda« kojeg je kandidat primao u odgojnom hodu prema svećeništvu.

Služba akolitata prema današnjem uređenju

Liturgijska reforma Drugoga vatikanskog koncila bila je vođena kriterijem da svi vjernici svjesno sudjeluju u liturgijskim slavljinama aktivnijim uključivanjem, kako to potiče Konstitucija o liturgiji *Sacrosanctum concilium*. U tekstu Konstitucije ne nalazimo govor o službi akolitata, iako ona to neizravno govori kada naglašava kako u liturgiji svatko ima svoju ulogu i nje se treba pridržavati: »U liturgijskim obredima neka svatko, bio služitelj ili vjernik, vrši svoju službu, i čini samo ono i sve ono što na nj spada prema naravi obreda i prema liturgijskim propisima« (SC 24-30). U postkoncilskom razdoblju počinje se razvijati govor o službama u liturgiji. Prvi dokument koji progovara o službi akolitata je motuproprij *Ministeria quaedam* (1972.) pape Pavla VI. kojim dokida »niže redove« te tako lektorat i akolitat postaju službe (ministeria). Novina ovog dokumenta je da ove službe mogu sada primiti i laici, ali prema drevnoj predaji Crkve samo muškarci. Time lektorat i akolitat nisu više samo službe koje postupno primaju svećenički kandidati, utvrđujući na taj način odluku Konstitucije *Sacrosanctum concilium*, da se vjernici djelatno uključuju u liturgijska slavlja. Sukladno tome, Zakonik kanonskoga prava nalaže da muške osobe, koje su primljene među lektore i akolite za stalno, na osnovu svoje službe nemaju pravo na plaću ili crkveno uzdržavanje. Pored toga Zakonik naglašava potrebu prikladne naobrazbe ova dva služitelja kao uvjet ispravnog služenja.

Odlukom motuproprija *Ministeria quaedam*, liturgijski obredi kojima se postaje lektor ili akolit više se ne nazivaju ređenjem, nego postavljanjem. Tako se u svećeništvo pristupa đakonskim ređenjem, a ne primanjem prve tonzure koja je kao liturgijski obred dokinuta.

Uvjeti za postavljanje u službu akolita su sljedeći: slobodno sastavljena i potpisana molba kandidata koja je naslovljena na Ordinarija, bio on biskup ili viši poglavar redovničke zajednice, propisana dob i karakteristike koje određuje Biskupska konferencija, a pored toga zahtjeva se i osobna odluka kandidata čvrstom voljom vjerno služiti Bogu i Crkvi.

U liturgijsku službu akolite postavlja Ordinarij, bilo biskup, bilo viši redovnički poglavar i to liturgijskim obredom propisanim od Svete Stolice. Ako se ista osoba postavlja u liturgijske službe lektora i akolita mora postojati vremenski razmak određen od Svete Stolice ili od Biskupske konferencije. Kandidati za đakonat i prezbiterat moraju nužno primiti lektorat i akolitat te ih

vršiti određeno vrijeme. Oprost od primanja lektorata i akolitata za navedene kandidate pridržan je Svetoj Stolici.

Iz pastoralne stvarnosti potrebno je istaknuti kako postoje osobe koje su postavljene u službe lektora i akolita pretežno muškog spola, dok je s druge strane češći slučaj u kojem osobe muškog i ženskog spola vrše službu lektora ili akolita iako nikad u tu službu nisu postavljene. Dobiva se dojam kako je služba akolitata i danas shvaćena kao jedna od stepenica prema prezbiterском ređenju.

Vjerojatno svjestan takvog shvaćanja službe akolita u predkoncilskom značenju, papa Franjo je 10. siječnja 2021. u Motupropriju »*Spiritus Domini*« odredio da se i žene mogu postaviti u službu lektora ili akolita. Ta odredba utemeljena je na promijeni članka 230 § 1 Zakonika kanonskog prava na načinu je izbačena riječ »muškarci« (*virī*). Početak toga paragrafa sada glasi: »Laici, koji imaju dob i vrline određene...«, tako da se postavljene službe lektora i akolita sada odnose i na žene.

Achille-Eugène Godefroy,
Mučeništvo svetoga Tarzicija, 1908.

Obveze akolita i obred postavljana u službu akolitata

Liturgijska služba akolitata je ustanovljena za služenje Tijelu Kristovu u euharistijskom slavlju, na spomen Večere Gospodnje, i Tijelu Kristovu, a to je narod Božji, osobito u siromasima i bolesnima (vidi *Obred postavljanja akolita*, br. 4). Služba akolitata na osobit način očituje Krista u euharistiji Crkve, za život svijeta. Njegova služba uključuje sljedeće obaveze: pomagati đakonima i svećeniku pri liturgijskim slavljinama; pričešćivati narod kada nema dovoljno zaređenih službenika, a kada se pričešćuje pod obje prilike, akolit drži kalež, ako nije nazočan đakon; izlagati Presveti oltarski sakrament na štovanje vjernicima, ali bez podjele blagoslova na kraju.

Osim ovih obaveza vezanih za liturgijska slavlja, akolit vrši sljedeće: ako je potrebno brine se za pouku vjernika; nosi misal, križ ili svijeće u liturgijskim slavljinama. Opća uredba Rimskog misala donose i konkretnije opisane obveze akolite: ako na misi posluži više akolita, oni razdjeljuju službe, a ako je nazočan samo jedan akolit on obavlja one najvažnije zadaće, dok ostale dijeli s drugim službenicima. Ukoliko na misi nema akolita sve navedene službe mogu se povjeriti laicima. Zbog značajne službe koju vrši, akolit treba biti smješten na takvo mjesto u svetištu s kojega će lako pristupati svećeniku ili đakonima. U euharistijskoj službi, ako nema đakona, akolit pripravlja oltar, pomaže svećeniku pri primanju darova od vjernika ili sam donosi darove. Ukoliko se kadi bez

Jedan od akolita, koji su nosili fermentum u titularne crkve, bio je mučenik, sveti Tarzicije, koji je pogubljen jer nije želio predati komadiće posvećene hostije koje je nosio, kako svjedoči u svom pismu papa Damaz.

Julius Scholtz,
Akolit (kadioničar), 1854.

*[...] zadaća je akolita
dodati kadionicu
predsjedatelju slavlja,
pratiti ga u kađenju
prinosa, oltara i križa
te na koncu toga okaditi
samoga svećenika i
prisutne vjernike.*

đakona, zadaća je akolita dodati kadionicu predsjedatelju slavlja, pratiti ga u kađenju prinosa, oltara i križa te na koncu toga okaditi samoga svećenika i prisutne vjernike. Nakon pričesti akolit može pomoći đakonu i svećeniku oko čišćenja i spremanja svetih posuda.

U obredu postavljanja u službu akolita nailazimo na prethodne napomene koje govore kako u istoimenu službu može postaviti samo biskup ili viši redovnički poglavar.

Nakon navještenog evanđelja biskup sjeda na pripravljeno mjesto, s mitrom na glavi, a određeni prezbiter ili đakon poziva kandidate riječima:

»*Neka pristupe koje treba postaviti u službu akolita.*« Tada svaki pojedini kandidat odgovara s »*Evo me*« i pristupa k biskupu. Potom biskup održi homiliju na čijem kraju se obraća kandidatima predloženim ili svojim riječima. Tekst koji donosi Pontifikal govori o službi akolitata, ističući njihovu službu kao pomoćnika svećenika i đakona, te kao izvanrednih djelatelji pričesti na euharistijskom slavlju, ali i kao onih koji će pričest, po potrebi, moći nositi

bolesnicima. Zbog toga se pozivaju da žive u skladu sa svojom službom. Pošto biskup dovrši nagovor, pozove okupljeni puk na molitvu te se neko vrijeme moli u šutnji. Nakon toga biskup čita molitvu koju propisuje obred:

»Predragi Bože, ti si po svome jedinorođenom Sinu povjerio svojoj Crkvi kruh života. Blagoslovi ovu našu braću, izabranu za službu akolita. Daj da budu postojani kod svetih oltara, da vjerno dijele svojoj braći kruh života te neprestano rastu u vjeri i ljubavi i na izgradnju tvoje Crkve. Po Kristu, Gospodinu našem.« Tada biskupu pristupa svaki kandidat posebno, a on mu predaje posudicu u kojoj se nalazi euharistijski kruh ili ampulicu s vinom uz ove riječi: »Primi posudicu s kruhom (ili s vinom) za slavljenje euharistije. Budi takav da možeš dostojno služiti stolu Gospodnjem i stolu Crkve.« Ako je prisutno više akolita tada raspoređuju svoje službe pri posluživanju oltara te mogu pričešćivati puk. Sami pričest primaju odmah nakon đakona.

Valja istaknuti kako riječi koje izgovara biskup ističu dostojanstvo služenja stolu Gospodnjem (euharistiji) i stolu Crkve (bolesnici, zatvorenici...). U ovom smislu, akolita je izvanredni službenik pričesti i u službi pričesti je kao most između jednog oltara i mnogih kuća.

Zaključak

Motuproprij »*Spiritus Domini*« pape Franje postkoncilski je dokument koji ostavlja dojam da želi ponovno svratiti pozornost na zaključke Drugoga vatikanskog koncila s ciljem da se ne zaboravi važna liturgijska služba akolita. Novina tog dokumenta, kojim se otvaraju vrata za postavljanje žena u službu akolita, još više ističe

važnost uključivanja vjernika laika u liturgijska slavlja i teološkog govora o sveopćem ministerijalnom svećeništvu utemeljenu na sakramentu krštenja. Stoga, dokumentom »*Spiritus Domini*« o postavljanju žena u službu akolitata predstavlja završeni proces preispitivanja na temelju povijesnog razvoja službe akolitata. S druge strane, isti dokument ističe kako za razlučivanje i formaciju kandidata za službu akolita, mjesna biskupska konferencija određuje kriterije: »Zadatak biskupskih konferencija bit će utvrditi odgovarajuće kriterije za razlučivanje i formaciju kandidata za službe čitača ili akolitata, ili drugih službi za koje smatraju da ih treba uspostaviti, u skladu s onim što je već predviđeno u motu proprio *Ministeria quaedam*, uz odobrenje Svete Stolice i prema potrebama evangelizacije na njihovom teritoriju.«

Uz sve navedeno, ostaje otvoreno praktično pitanje utemeljeno na stvarnosti pastoralnog života župnih zajednica, kako će ožvjeti postavljanje žena u službu akolita, kada ni za muškarce nisu zaživjele do sada. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

SRPANJ

7 N ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 8 P Svagdan: Hoš 2,16.17b-18.21-22; Ps 145,2-9; Mt 9,18-26
- 9 U Svagdan ili: *Bl. Marija od Propetoga, djeвица; Sv. Augustin Zhao Rong, prezbiter, i drugovi mučenici; Hoš 8,4-7.11-13; Ps 115,3-10; Mt 9,32-38*
- 10 S Svagdan: Hoš 10,1-3.7-8.12; Ps 105,2-7; Mt 10,1-7
- 11 Č **SV. BENEDIKT, opat, zaštitnik Europe, blagdan;** vl.: Izr 2,1-9; Ps 34,2-11; Mt 19,27-29
- 12 P Svagdan: Hoš 14,2-10; Ps 51,3-4.8-9.12-14.17; Mt 10,16-23
- 13 S Svagdan ili: *Bl. Djeвица Marija Bistrička; Iz 6,1-8; Ps 93,1-2.5; Mt 10,24-33*

14 N PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 15 P **Sv. Bonaventura, biskup i crkveni naučitelj, spomendan;** od dana: Iz 1,11-17; Ps 50,8-9.16b-17.21.23; Mt 10,34 - 11,1
- 16 U Svagdan: Iz 7,1-9; Ps 48,2-8; Mt 11,20-24
- 17 S Svagdan: Iz 10,5-7.13-16; Ps 94,5-10.14-15; Mt 11,25-27
- 18 Č Svagdan: Iz 26,7-9.12.16-19; Ps 102,13-21; Mt 11,28-30
- 19 P Svagdan: Iz 38,1-6.21-22.7-8; Otpj. pj.: Iz 38,10-12.16; Mt 12,1-8
- 20 S Svagdan ili: *Sv. Apolinar, biskup i mučenik; ili: Sv. Ilija Prorok; Mih 2,1-5; Ps 10,1-4.7-8.14; Mt 12,14-21*

21 N ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 22 P **SV. MARIJA MAGDALENA, blagdan;** vl.: Pj 3,1-4a (ili: 2Kor 5,14-17); Ps 63,2-6.8-9; Iv 20,1-2.11-18
- 23 U **SV. BRIGITA, redovnica, zaštitnica Europe, blagdan;** vl.: Gal 2,19-20; Ps 34,2-11; Iv 15,1-8

- 24 S Svagdan ili: *Sv. Sarbelije Makhläf, prezbiter; Jr 1,1.4-10; Ps 71,1-6b.15ab.17; Mt 13,1-9*

25 Č **SV. JAKOV APOSTOL, blagdan:**

- vl.: 2Kor 4,7-15; Ps 126,1-6; Mt 20,20-28
- 26 P **Sv. Joakim i Ana, roditelji Bl. Dj. Marije, spomendan;** od dana: Jr 3,14-17; Otp. pj.: Jr 31,10-12b.13; Mt 13,18-23
- 27 S Svagdan: Jr 7,1-11; Ps 84,3-6a.8a.11; Mt 13,24-30
- 28 N **SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 29 P **Sv. Marta, Marija i Lazar, spomendan;** vl.: 1Iv 4,7-16; Ps 34,2-11; Iv 11,19-27 (ili: Lk 10,38-42)
- 30 U Svagdan ili: *Sv. Petar Krizolog, biskup i crkveni naučitelj; Jr 14,17-22; Ps 79,8-9.11.13; Mt 13,36-43*
- 31 S **Sv. Ignacije Lojolski, prezbiter, spomendan;** od dana: Jr 15,10.16-21; Ps 59,2-5a.10-11.17-18; Mt 13,44-46

KOLOVOZ

- 1 Č **Sv. Alfonz Marija de Liguori, biskup i crkveni naučitelj, spomendan;** od dana: Jr 18,1-6; Ps 146,1b-6b; Mt 13,47-53
- 2 P Svagdan ili: *Sv. Euzebije Verčelski; ili: Bl. Dj. Marija od Anđela; Jr 26,1-9; Ps 69,5.8-10.14; Mt 13,54-58*
- 3 S Svagdan ili: *Bl. Augustin Kažotič, biskup; Jr 26,11-16.24; Ps 69,15-16.30-31.33-34; Mt 14,1-12*
- 4 N **OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 5 P Svagdan ili: *Posvećenje bazilike svete Marije Velike; Jr 28,1-17; Ps 119, 29.43.79-80.102; Mt 14,13-21*

Četrnaesta nedjelja kroz godinu

7. srpnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Spominjemo se, Bože,
tvoje dobrote
usred hrama tvojega.
Kao ime tvoje, Bože,
tako i slava tvoja
do nakraj zemlje doseže.
(Ps 48,10-11)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si poniženjem
svoga Sina podigao pali
svijet. Udijeli svome narodu
svetu radost.
Oslobodio si ga ropstva
grijeha: privedi ga uživanju
vječnog veselja.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
ovaj prinos tvome imenu
nek nas očisti i iz dana u dan
potiče na izgradnju
novoga svijeta.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Dođite k meni svi,
izmoreni i opterećeni,
i ja ću vas odmoriti, govori
Gospodin.
(Mt 11,28)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
nahratio si nas božanskim
darovima. Molimo te,
obdari nas spasenjem
i ne daj da te ikad
prestanemo hvaliti.
Po Kristu.

Prvo čitanje Ez 2,2-5

Rod su odmetnički, ali neka znaju da je prorok među njima.

Čitanje Knjige proroka Ezekielia

U one dane:

Uđe u me duh te me podiže na noge
i ja čuh glas onoga koji mi govoraše.

I reče mi:

»Sine čovječji, šaljem te k sinovima Izraelovim,
k narodu odmetničkom što se odvrže od mene.

Oni i oci njihovi bunili su se protiv mene
sve do dana današnjega.

Šaljem te k sinovima tvrdokorna pogleda i okorjela srca.

Reci im: 'Ovo govori Gospodin Bog!'

I poslušali oni ili ne poslušali – rod su odmetnički –
neka znaju da je prorok među njima.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 123,1-4

Pripjev: Oči su naše uprte u Gospodina dok nam se ne smiluje.

Oči svoje uzdižem k tebi
koji u nebesima prebivaš.

Evo, kao što su uprte oči slugu u ruke gospodara
i oči sluškinje u ruke gospodarice,
tako su oči naše uprte u Gospodina,
Boga našega, dok nam se ne smiluje.

Smiluj nam se, Gospodine, smiluj se nama
jer se do grla nasitismo prezira.

Presita nam je duša
podsmijeha obijesnih, poruga oholih.

Drugo čitanje 2Kor 12,7-10

Hvalit ću se svojim slabostima da se nastani u meni snaga Kristova.

Čitanje Druge poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo:

Da se zbog uzvišenosti objavâ ne bih uzoholio, dan mi je trn u tijelu, anđeo Sotonin, da me udara da se ne uzoholim. Za to sam tripot molio Gospodina da odstupi od mene. A on mi reče: »Dosta ti je moja milost jer snaga se u slabosti usavršuje.« Najradije ću se dakle još više hvaliti svojim slabostima da se nastani u meni snaga Kristova. Zato uživam u slabostima, uvredama, poteškoćama, progonstvima, tjeskobama poradi Krista. Jer kad sam slab, onda sam jak.

Riječ Gospodnja.

James Tissot, *Isus poučava u sinagogi*,
1886. – 1894.

Pjesma prije Evanđelja usp. Lk 4,18

Duh Gospodnji na meni je:
on me posla blagovjesnikom biti siromasima.

Evanđelje Mk 6,1-6

Nije prorok bez časti doli u svom zavičaju.

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

U ono vrijeme:

Isus dođe u svoj zavičaj. A doprate ga učenici.
I kada dođe subota, poče učiti u sinagogi.
I mnogi što su ga slušali preneraženi govorahu:
»Odakle to ovome? Kakva li mu je mudrost dana?
I kakva se to silna djela događaju po njegovim rukama?
Nije li ovo drvodjelja, sin Marijin, i brat Jakovljevi,
i Josipovi, i Judini, i Šimunovi?
I nisu li mu sestre ovdje među nama?«
I sablažnjavahu se o njega.

A Isus im govoraše:

»Nije prorok bez časti doli u svom zavičaju
i među rodbinom i u svom domu.«

I ne mogaše ondje učiniti ni jedno čudo,
osim što ozdravi nekoliko nemoćnika
stavivši ruke na njih.

I čudio se njihovoj nevjeri.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.1	Spominjemo se, Bože
ili	82	Pjevajte Gospodu
Otpjevni psalam:	ŽV 6/2009	Oči su naše uprte
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
ili	229	Od Božje snage
Pričesna:	100–101	Kušajte i vidite
	136.2	Dođite k meni
	242	O sveta gozbo
Završna:	184 ili 283	Ti divni Kralj si nebesnik

MOLITVA VJERNIKA

Mnogi su proroci kroz povijest ljudskoga roda svjedočili Istinu, koja se naposljetku očitovala u Kristovu životu. Slijedeći njegov primjer, uputimo nebeskom Ocu iskrene prošnje te ga zamolimo:

1. Sveta je Crkva, poput proroka, poslana naviještati tvoju Riječ. Podari joj Duha Svetoga da je vodi u Istini, molimo te.
2. Svećenici, poput proroka, pozivaju narode na obraćenje. Hrabri ih u njihovoj pastirskoj službi te im u svakome trenutku budi na pomoć, molimo te.
3. Svijet vrvi mnoštvom samoprozvanih proroka. Učvrsti nas u vjeri i daj da možemo raspoznati prave od lažnih proroka, molimo te.
4. Svi smo pozvani u svome okruženju svjedočiti vjeru. Obdari nas potrebnim milostima kako bismo dobrim djelima i pravednim življenjem bili istinski svjedoci tvoje ljubavi, molimo te.
5. Naša su preminula braća i sestre živjeli u vjeri, trudeći se nasljedovati tvoga Sina. Iskaži im svoje neizmjereno milosrđe te ih nagradi vječnim životom u nebesima, molimo te.

Nebeski Oče, zahvaljujemo ti za milost koju, po svome Duhu, obilno na nas izlivaš. Daj da se nikada ne udaljimo od tvoga puta te hrabrim svjedočenjem tvoje Riječi i druge ljude privodimo na put spasenja.
Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Isus – čovjek i nešto više

Isus – obiteljski znanac

Nije niti malo lako shvatiti prodor Boga u liku čovjeka na zemlji, odnosno lik Isusa Krista koji rođenjem uzima tijelo i boravi među ljudima. Jer dolazak je to začudo ili ne, u liku čovjeka, a samim time dolazak je to u točno određenu obitelj. Obitelj koju zasigurno mnogi poznaju te samim time smatraju da ju u potpunosti shvaćaju i mogu o njoj donositi sud budući da niti jedna obitelj nije toliko izolirana da ne bi bila barem koliko toliko poznata ljudima iz bliže ili dalje okoline. I upravo to biva poteškoćom u evanđelju četrnaeste nedjelje kroz crkvenu godinu. Naime, kako je moguće da Isus Krist, čiju obitelj njegovi sumještani jako dobro poznaju, može biti nešto više od onoga što oni poznaju. Jer drvodjeljin je sin, a znaju mu i majku. Kako u njemu vidjeti nešto više te samim priznati mu i jedan drugi status u odnosu na sve ostale? Tu poteškoću oko shvaćanja Isusova lika koji je istodobno čovjek od krvi i mesa te uronjen u obiteljske okvire, a istovremeno Sin Božji, ljudi su imali oduvijek. Brojni su tako koncili i sinode prve Crkve koji su morali pojasniti narav Isusove osobe.

Isus – čovjek, ali i puno više od toga

Za evanđeliste pak nema sumnje – Isus je začet po Duhu Svetom i Sin je Božji. Tako ga prikazuju sinoptička evanđelja, a na poseban način Matej i Luka. Njegov dolazak na zemlju u svemu je jednak svim ostalim ljudima, osim u činjenici da je začet po Duhu Svetom, a ne redovitim spolnim općenjem. No koliki god se netko trudio prikazati Isusa na ljudski te isuviše ljudski način, ipak mu to ne polazi za rukom. Jer sva njegova djela u tijelu za vrijeme zemnog boravka s ljudima na zemlji čine ga drukčijim. I čini se da je upravo to važno uočiti i zadržati tu dimenziju Kristove drugotnosti u odnosu na ono što je ljudsko. Ne čineći tako, Krista se vrlo brzo svede tek na pukog

putujućeg propovjednika i iscjelitelja. Njegovu službu i poslanje samim time lišava se one vitalne dimenzije njegove osobnosti, a to je bogolikost. On je drukčiji jer je njegova tjelesnost prožeta Bogom – jer on jest Bog. Ipak za shvaćanje te temeljne istine o Isusu iz Nazareta biti će važno izdići se iznad promatranja Kristova lika na odveć ljudski način.

Primjenivši sve do sada rečeno na evanđeoski odlomak koji slušamo ove nedjelje biva nam stoga jasna poteškoća Isusovih suvremenika da u njemu uistinu prepoznaju samoga Boga, odnosno nešto više od Isusa kojega znaju još od malena. Njihov pogled je odveć ljudski, a premalo božanski. U takvom stanju teško je u bilo čemu odveć ljudskom prepoznati nešto više. Osobito je to teško onima koji su ga promatrali dok je odrastao te s njime dijelili svakodnevni život. Jer do određenog trenutka sve je nekako bilo redovito i uistinu jednostavno, obično, te može se reći i pomalo banalno. Stoga čudi da je tu banalnost naprasno prekinuo svojevrsni proplamsaj nečega božanskog. Naravno, ako je o proplamsaju uopće moguće govoriti jer Isus je plamen koji sija još od rođenja.

Kultura lišena božanske dimenzije

Kultura u kojoj čovjek danas živi čini se da je sve više usmjerena k odveć ljudskom, lišenom svakog upliva božanskog, tj. onostranog. Fenomenima nadnaravnog iliti svetog pristupa se često na odveć pojednostavljen način nastojeći tu stvarnost učiniti nečim samorazumljivim, odnosno odveć ljudskim. Brojni su stoga problemi i pastoralnim djelatnicima koji su ljudi, ali ljudi zaogrnuti svetim, u donošenju nečega što nadilazi ljudsko. Katehizacija i podjeljivanje sakramenata učinjena katkada previše banalnom i ljudima prijemčivom u samim ljudima ne može tako pobuditi osjećaj udivljenosti spram svetoga. Onoga što svojim

ljudskim naporima nije moguće tako lako shvatiti. Stoga je važno tragati za ponovnim otkrićem svetoga i istinski drugotnog u odnosu na zemaljsko kako bi se, tome istome svetome, a onda i samoj svetoj svećeničkoj službi vratilo, čini se pomalo izgubljenju ljepotu.

Službenici Krista – ljudi, ali i više od toga

Ljepota življenja u Kristovoj službi svoj izvor i snagu ima ni više ni manje, nego u činjenici njezine neshvatljivosti u ljudskim očima. Svećenik koji se suobličuje Kristu i time napušta prostore svoje ljudskosti želeći živjeti svoj svećenički identitet na jednoj višoj razini niti ne može biti ljudskim očima shvatljiv fenomen. Dragovoljno prihvaćeno bežens-tvo, odnosno celibat, poradi potpunog predanja i služenja Isusu Kristu, ljudskim očima je uzaludan i protuprirodan napor. Jer već iza ugla čuje se šaputanje: »i oni su samo ljudi...« Na taj način teško do izražaja dolazi ono što Krista, a onda i one koji su opečaćeni njime kako bi bili njegovu vjerodostojni navjestitelji, čini drukčijim.

Drugotnost o kojoj je ovdje riječ nije dakle ljudska različitost u odnosu na sve druge ljude, nego ona svoj izvor i uvir ima u transcendentnom, odnosno onostranom. Shvaćanje te iste onostranosti neće biti moguće ukoliko se čovjek vođen Duhom ne uputi prema otkrivanju nevidljivog svijeta. Svijeta koji se dohvaća ne tek razumom, nego prije svega dubokim nutarnjim životom duha. Tek tada svetac neće biti bez časti u svome selu, kraju ili zavičaju. Jer kako u njemu vidjeti uistinu sveca, ako ne otvarajući se poticajima Duha. Jer oči uistinu ne varaju, on jest Sin drvodjelje, znamo mu obitelj, a ipak je on snagom Boga nešto više.

Gerbrand van den Eeckhout, *Krist u sinagogi u Nazaretu*, 1658.

Svijet u koji je čovjek danas uronjen možda bi puno ljepše i skladnije živio kada bi se otvarao poticajima Duha koji bi mu davali oči i uši za dohvaćanje onoga što nadilazi njegov uski pogled. Ljudski te isuviše ljudski pogled ne dopušta čovjeku da otkrije u Božjim poslanicima ono nešto više. Više koje oni sami sebi nisu dali, nego im je posredovano darom premilosrdnog srca Boga našega. Milost je to kojom Bog trajno ostaje prisutan na zemlji. Stoga bi ova nedjelja trebala svakoga potaknuti da u svojoj osobnoj molitvi uputi koju molitvu hvale Bogu za tolike Božje službenike koji iz plemenitih ili neplemenitih obitelji bivaju svetim redom opečaćeni za donošenje blagoslova ljudima diljem svijeta. Same pak radnike u Gospodnjem vinogradu ova bi nedjelja trebala poticati da sve više otkrivaju veličinu poziva i dara kojim su pozvani. Poziva koji je teško živjeti ukoliko se sami ne otvaraju djelovanju onoga koji je oduvijek bio drukčiji, a to je sam Krist. Jer nije im se suobličavati svijetu, nego ga preobražavati snagom Krista (usp. *Rim 12*).

Ivan Benaković

Petnaesta nedjelja kroz godinu

14. srpnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Ja ću se u pravednosti
pojavit pred tobom,
nasitit ću se
kad se očituje slava tvoja.
(Ps 17,15)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti zalutalima
pokazuješ svjetlo istine
da se na pravi put vrate.
Daj svim kršćanima
da odbace što je kršćanstva
nedostojno, a traže što mu
priliči.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
pogledaj darove
Crkve moliteljice
da po pričesti napredujemo
u svetosti života.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Tko jede moje tijelo
i pije moju krv,
u meni ostaje,
i ja u njemu,
govori Gospodin.
(Iv 6,57)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine,
primili smo tvoje darove.
Daj da svakim slavljenjem
ovog otajstva napredujemo
u svetosti života.
Po Kristu.

Prvo čitanje Am 7,12-15

Idi, proroče, k narodu mojemu!

Čitanje Knjige proroka Amosa

U one dane:

Amasja, svećenik betelski, reče Amosu: »Odlazi, vidioče! Bježi u zemlju Judinu, ondje jedi kruh i ondje prorokuj! Ali u Betelu da više nisi prorokovao, jer ovo je kraljevsko svetište, kraljevski hram.« Amos odgovori Amasji: »Nisam ja prorok ni proročki sin, nego stočar i gajitelj divljih smokava. Ali Gospodin me uze od stada i Gospodin mi reče: 'Idi, prorokuj mojemu narodu Izraelu!'«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 85,9ab-14

Pripjev: Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje
i daj nam svoje spasenje.

Da poslušam što mi to Gospodin govori:
Gospodin obećava mir narodu svomu, vjernima svojim.
Zaista, blizu je njegovo spasenje onima koji ga se boje
i slava će njegova prebivati u zemlji našoj.

Ljubav će se i vjernost sastati,
pravda i mir zagrliti.
Vjernost će nicat iz zemlje,
pravda će gledat s nebesa.

Gospodin će dati sreću,
i zemlja naša urod svoj.
Pravda će stupati pred njim,
a mir tragom stopa njegovih.

Drugo čitanje Ef 1,3-14

U njemu nas izabra prije postanka svijeta.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista, on koji nas blagoslovi svakim blagoslovom duhovnim u nebesima, u Kristu. Tako: u njemu nas sebi izabra prije postanka svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim; u ljubavi nas predodredi za posinstvo, za sebe, po Isusu Kristu, dobrohotnošću svoje volje, na hvalu slave svoje milosti. Njome nas zamilova u Ljubljenome u kome, njegovom krvlju, imamo otkupljenje, otpuštenje prijestupa po bogatstvu njegove milosti. Nju preobilno u nas uli zajedno sa svom mudrošću i razumijevanjem obznanivši nam otajstvo svoje volje po dobrohotnom naumu svojem što ga prije u njemu zasnova da se provede punina vremenâ: uglaviti u Kristu sve – na nebesima i na zemlji.

U njemu, u kome i nama – predodređenima po naumu Onoga koji sve izvodi po odluci svoje volje – u dio pade da budemo na hvalu

James Tissot,
Poslanje apostola, 1886–1896.

slave njegove – mi koji smo se već prije nadali u Kristu. U njemu ste i vi, pošto ste čuli riječ istine – evanđelje spasenja svoga – u njemu ste, prigrlivši vjeru, opečaćeni Duhom obećanim, svetim, koji je залог naše baštine: otkupljenja, posvojenja – na hvalu slave njegove.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja usp. Ef 1,17-18

Otac Gospodina našega Isusa Krista prosvjetlio nam oči srca te upoznamo koje li nade u pozivu našem.

Evanđelje Mk 6,7-13

Poče ih slati.

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

U ono vrijeme:

Dozva Isus dvanaesticu te ih poče slati dva po dva dajući im vlast nad nečistim dusima. I zapovjedi im da na put ne nose ništa osim štapa: ni kruha, ni torbe, ni novaca o pojasu, nego da nose samo sandale i da ne oblače dviju haljina.

I govoraše im: »Kad uđete gdje u kuću, u njoj ostanite dok ne odete odande. Ako vas gdje ne prime te vas ne poslušaju, iziđite odande i otresite prah ispod svojih nogu njima za svjedočanstvo.«

Otišavši, propovijedali su obraćenje, izgonili mnoge zloduhe i mnoge su nemoćnike mazali uljem i oni su ozdravljali.

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Oče vječni, tvoj je Sin poslao svoje učenike po svem svijetu da narodima naviještaju spasenje te im je darovao vlast nad nečistim dusima. I mi smo danas potrebiti tvoga neizmjernog milosrđa i ozdravljenja, stoga ti upućujemo ponizne prošnje:

1. Sveta je Crkva pozvana radosno svjedočiti spasenje svijeta. Daj da se nikada ne umori u svojim nastojanjima da do svakoga čovjeka dopre svjetlo istinske vjere, molimo te.
2. Tvoj je Crkvi potrebno snažno duhovno vodstvo. Obdari svojom milošću papu, biskupe i svećenike da upravljaju svetom Crkvom vodeći se poticajima tvoga Duha, molimo te.
3. Svoje si učenike poslao da liječe ljude od raznih bolesti duše i tijela. Daj da nas dar svete ispovijedi uvijek iznova obrati i privede tvome milosrdnom srcu, molimo te.
4. Mnogi ljudi ne žele prihvatiti tvoju Istinu. Izliječi ih od njihove nevjere i podaj im spoznati tvoju neizmjernu ljubav, molimo te.
5. Naši su dragi pokojni potrebiti tvoga smilovanja. Iskaži im svoje milosrđe na posljednjem sudu te ih primi u svoja nebeska prostranstva, molimo te.

Vječni Oče, zahvaljujemo ti na svakome daru tvoje ljubavi, osobito na daru tvoga Sina, Isusa Krista, čiji život želimo nasljedovati. Usliši ove naše ponizne prošnje te daj da i mi krenemo putem Istine, svjedočeći bližnjima obraćenje i spasenje.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	183	Ti, Kriste, Kralj si vjekova ili
	220	Gdje god su dvojica
Otpjevni psalam:	110	Pokaži nam, Gospodine
Prinosna:	183.5	Ta zato kruha, vina lik ili
	231	Jedan kruh
Pričesna:	135.1	Tko jede moje tijelo
	188	Na Isusov se spomen sam
	244	Odzivam se, Isuse
Završna:	756	U slavu svetog Srca

Biti slobodan za bitno znači oslobađati se ne-bitnog

Učiniti bolan rez radi vlastitog blagostanja

Blagostanje naroda često se može mjeriti u tome kakav je odnos prema posljednjima, potlačenima, siromašnima, gladnima i žednima, obespravljenima, i drugim osjetljivim skupinama ljudi. U prvom čitanju slušamo proroka Amosa koji je djelovao u doba judejskog kralja Uzije i Jeroboama. U to doba je Izrael bio na vrhuncu moći, a uspjeh toga se pripisivao upravitelju. Religija se prakticirala i bila je vrlo poželjna, svetišta puna hodočasnika koji su dolazili prinositi žrtve, ispuniti zavjete i sudjelovati na slavljinama. Upravitelj Jeroboam čovjek je duboko religiozan, podupire svećenike i plaća troškove hrama jer želi da budu veličanstveno urešeni. No, dolazi prorok Amos u grad Betel, gdje je najvažniji hram. Amos, stočar, koji provodi dane čuvajući stada, umjesto da se raduje zbog blagostanja i mira koji trenutno svugdje vlada, iznosi pogrdne riječi protiv kralja; napada religiozne običaje, upravitelje naroda, zemljoposjednike i trgovce. Blagostanje je prema Amosu sačuvano samo za privilegirane pojedince i skupocjeno su ga platili siromasi zemlje. Ima li sličnosti ovo s našom situacijom? Amos za sebe govori: »Nisam ja prorok ni proročki sin, nego stočar i gajitelj divljih smokava«. Vrlo je zanimljivo primijetiti kako su se uzgajale divlje smokve. Mali detalj, no važan, jer nam daje jasniju ideju Amosa. Amos je pozvan govoriti Izraelu da su u napasti samouništenja, u opasnosti prekinuti odnos s Bogom, te ima zadaću navijestiti Božju riječ, taj gajitelj divljih smokava. Naime, ako se vršak divlje smokve odrezao u pravo vrijeme postajale su vrlo velike i ukusne. Prorok Amos ima zadaću zarezati, u pravo vrijeme, jer tko sluša prisiljen je »krvariti« određeni trenutak, ali radi većega dobra, postati svjesni potrebite promjene. Taj govor nije lako čuti.

Promašaj i odbijanje kao nova prilika

Učitelj pak, u evanđelju, šalje učenike s određenim karakteristikama. Šalje ih s poslanjem, s potrebom zarezivanja u pravo vrijeme. Neuspjeh u sinagogi, u Nazaretu, gdje mu se nije vjerovalo, ne samo da je Isusa obeshrabrio nego potiče na promjenu njezgovog navještaja, s drugačijim pristupom. Zanimljivo je primijetiti rečenicu iz Markovog evanđelja prije današnjeg odlomka, gdje Marko piše: »Obilazio je selima uokolo i naučavao« (Mk 6,6). Isus više ne svraća u sinagoge, gdje je imao neuspjeh, nego ide među ljude, ide na mjesta siromaštva. Papa Franjo nas često u svojim promišljanjima poziva da idemo među ljude napose među one koji su na rubovima društva. Ponekada su strukture otporne ne promjenu, ili treba duže vremena. Isus se nije obeshrabrio. Napušta Nazaret i ide kroz Galileju gdje navješta evanđelje. Ono što se čini kao promašaj postane prilike. Često i u našim životima. Kako bismo imali drugačiji pogled na trenutnu stvarnost korisno nam je promatrati naš život iz jedne šire perspektive, biti sposoban odmaknuti se duhom od trenutne situacije, znati se izdići, napose u velikom blagostanju, jer to nam daje slobodu u promišljanju, osjećanju, kretanju. Odbijanje u Nazaretu otvorilo je Isusu prostor za navještaj u Galileji. Isus navješta Radosnu vijest uz pomoć drugih. Bog računa na nas.

I danas Isus poziva, kršćane, k sebi

Isus poziva svoje učenika k sebi. Doziva njih 12. To je simbolika općega poziva i poslanja, svih, što znači i nas. Isus doziva svoje učenike. Što znači da ih je pozvao i kakvu poruku to ima za nas? Potrebno je približiti se Isusu prije nego što govorimo o njemu. Samo osoba koja je bila i jest blizu Isusa, osoba koja je razumjela njegovu ponudu

života, može govoriti o Njemu. Učenik treba biti s Učiteljem kako bi promišljao o njegovoj ponudi života, integrirao u svoj život način življenja, a zatim pošao u svijet. Kršćanin prije svega u svom životu utjelovljuje ono što je Isus navijestio, a onda ima i potrebu to navijestiti drugima. Promijeniti srce osoba moguće je ako uspijemo svojim životom oduševiti ih kako bi i oni sami doživljavali ljepotu Boga. Učenik koji ne doživljava da želi drugima prenijeti ljepotu Boga vjerojatno još niti sam nije susreo Učitelja. I odlazak k Isusu ne događa se samo jednom, jer moguće je biti kršćanin, a ipak i daleko od Isusa, kao što se dogodilo i učenicima koji se na putu u Jeruzalem svađaju (Mk 10, 32-45) tko će biti prvi. Iako su pokraj Isusa učenici su daleko i također nam tada evanđelist Marko govori kako je Isus svoje učenike dozvao k sebi. Trajni je to proces koji se događa i u našim životima kao i u životima mnogih svetaca kao npr. sv. Antun koji je kao kršćanin odlučio dosljednije slijediti Isusa. Susret s Bogom jest svojevrsni trajni korektiv našeg života.

Živjeti vjeru u zajednici

Često je najlakše vjeru živjeti sam, u samoći svoje sobe. Najčešće i najzahtjevnije pak jest u krugu vlastite obitelji živjeti vjeru. Isus šalje po dvojicu svojih učenika. Grčka riječ za poslati jest apostelein (Mk 6,7: ἀποστέλλειν). Biti apostol Isusa Krista ne znači čast nego poslanje, trajna dinamika navješćaja Radosne vijesti, pri čemu su drugi korektiv i ispit našeg navješćaja. U srži kršćanina jest poslanje. Itekako je ovo aktualno i danas. Tko se dosađuje sa svojim poslanjem, pozivom, zanatom, ta osoba zaista nema niti volje niti snage ići među druge, biti »poslanik«. Onaj tko je oduševljen nečim ili nekim, radosno ide drugima. Možda nam je i poznata zgoda kada su razgovarali glumac u kazalištu i svećenik pri čemu je svećenik pitao glumca: »Pa kako je moguće da ljudi iz kazališta izlaze ozarena lica i pričaju još neko vrijeme o onome što su vidjeli i čuli?« Glumac je na to odgovorio svećeniku: »Jer se događa da

Lucibello Episcopio, *Poslanje apostola*, 1945.

mi u kazalištu pričamo o stvarima koje ne postoje kao da postoje, a u Crkvi ponekada se priča o stvarnostima koje postoje kao da ne postoje«. Svijest o našoj poslanosti rađa se iz živog, molitvenog susreta s Bogom.

Davati drugima esencijalno, a ne marginalno

Isus koristi paradokse koje ne treba tumačiti doslovno, ali isto tako niti do kraja reducirati. Znamo koliko je kritika upućeno Crkvi zbog bogatstava, zbog pompe, zbog struktura. Niti na koji način ne trebamo apsolutizirati stvorenja jer ako to dobije najveću moć postajemo nečisti, i tada nam svakako dobro dolazi riječ poput riječi proroka Amosa. Učenik je pozvan svjedočiti. Stil života poslanika jest isti kakav je i Isus živio. Time učenik postaje autentičan u navješćaju evanđelja. Djela apostolska nam svjedoče riječima »Blaženije je davati nego primati« (Dj 20,35). Niti kruh ni torbe učenik ne treba nositi sa sobom. Kršćanin moli *Kruh naš svagdanji daj nam danas*, a ne kruha za idućih 10 godina. Zbog toga niti torbe. Zatim niti novac o pojasu. Kršćanin sa sobom nosi drugo bogatstvo – Isusa Krista. Koristi dobra ovoga svijeta za ono što je nužno za dostojanstven život, ali ih ne gomila na jednom mjestu.

Josip Bošnjaković

Šesnaesta nedjelja kroz godinu

21. srpnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Evo, Bog mi pomaže,
Gospodin krijepi život moj.
Od srca rado ću ti žrtvovati,
slavit ću ime tvoje,
Gospodine, jer je dobrostivo.
(Ps 54,6.8)

ZBORNA MOLITVA

Molimo te, Gospodine,
budi nam milostiv i darežljiv.
Produbi nam nadu, vjeru i
ljubav, da ustrajemo u
budnosti i vršenju tvoga
zakona.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ti si u jedinoj žrtvi
svoga Sina ispunio razne
žrtve starog Saveza.
Primi ovaj naš dar,
blagoslovi ga kao
i prinos Abelov:
što svaki od nas prikazuje
tebi na čast nek bude
na spasenje svima.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Evo, na vratima stojim
i kucam, govori Gospodin:
poslušaj li tko glas moj
i otvori mi vrata, unići ću
k njemu i večerati s njim,
i on sa mnom.
(Otk 3,20)

POPRIČESNA MOLITVA

Budi, Gospodine, uza
svoj narod. Nahratio si nas
nebeskim otajstvima:
daj da iz stare grešnosti
prijedemo u novi život.
Po Kristu.

Prvo čitanje Jr 23,1-6

Skupit ću ostatak svojih ovaca i podići im pastire.

Čitanje Knjige proroka Jeremije

Ja o pastirima koji upropašćuju i raspršuju ovce paše moje – govori Gospodin. Stoga ovako govori Gospodin, Bog Izraelov, protiv pastira koji pasu narod moj: »Vi ste raspršili ovce moje, rastjerali ih, niste se brinuli za njih. Zato ću se ja sada pobrinuti za vas zbog zlodjela vaših – govori Gospodin. I sam ću skupiti ostatak svojih ovaca iz svih zemalja kamo sam ih raspršio i vratiti ih na ispaše njihove: bit će plodne i množit će se. I podići ću im pastire da ih pasu te se ničega više neće bojati ni plašiti, niti će se gubiti« – govori Gospodin.

»Evo dolaze dani – govori Gospodin –
podići ću Davidu izdanak pravedni.
On će vladati kao kralj i biti mudar
i činit će pravo i pravicu u zemlji.
U njegove će dane Judeja biti spašena
i Izrael će živjeti spokojno.
I evo imena kojim će ga nazivati:
'Gospodin, Pravda naša.'«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 23,1-6

Pripjev: Gospodin je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam!

Gospodin je pastir moj:
ni u čem ja ne oskudijevam;
na poljanama zelenim
on mi daje odmora.
Na vrutke me tihane vodi
i krijepi dušu moju.

Stazama pravim on me upravlja
radi imena svojega.
Pa da mi je i dolinom smrti proći,
zla se ne bojim jer si ti sa mnom.
Tvoj štap i palica tvoja
utjeha su meni.

Trpezu preda mnom prostireš
na oči dušmanima mojim.
Uljem mi glavu mažeš,
čaša se moja prelijeva.

Dobrota i milost pratit će mene
sve dane života moga.
U Gospodnjem ću domu prebivati kroz
dane mnoge.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, izrecimo svoje iskrene prošnje Bogu Ocu, moleći ga da nam udijeli svoj mir te nas ujedini u molitvi i vršenju njegove svete volje:

1. Tvoj je Sin neprestano poučavao mnoštvo i nije dozvolio da lutaju poput ovaca bez pastira. Daj da sveta Crkva neprestano moli za zajedništvo svih vjernih, molimo te.
2. U moru svakakvih ponuda lagodnog života, potrebiti smo čvrstoga vodstva. Učini naše svećenike pravim pastirima svojih stada koji će nas voditi u Istini, molimo te.
3. Hrabri i poštteni pastiri potrebni su nam i kao vođe narodâ. Svima kojima si dao vlast da upravljaju narodima, daj da budu vođeni tvojim Duhom, molimo te.
4. Mladi trebaju istinske pastire u svom odrastanju kako bi izrasli u odgovorne i poštene ljude. Daj da se roditelji, učitelji i svi koji sudjeluju u njihovu odgoju, oslanjaju na Kristov nauk i poput njega ukazuju na put pravednosti, molimo te.
5. Da bismo bili djelotvorni u svojim zvanjima, potrebiti smo odmora. Daj da u osami života pronađemo istinski mir te uvijek iznova otkrivamo prave životne vrijednosti, molimo te.

Bože Oče, zahvaljujemo ti za dar mira kojim nas obilno ispunjaš. Odmori naše duše u svome srcu i napuni nas svojim Duhom da bismo postali odgovorni kršćani te hrabro nastavili širiti tvoju svetu volju i ukazivati na put spasenja.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Drugo čitanje Ef 2,13-18

On je mir naš, on koji od dvoga čini jedno.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo: Sada pak, u Kristu Isusu, vi koji nekoć bijaste daleko dođoste blizu – po Krvi Kristovoj.

Doista, on je mir naš, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvojnici, neprijateljstvo razori u svome tijelu. Zakon zapovijedi s propisima obeskrjepi da u sebi, uspostavljajući mir, od dvojice sazda jednoga novog čovjeka te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo. I dođe te navijesti mir vama daleko i mir onima blizu, jer po njemu jedni i drugi u jednome Duhu imamo pristup Ocu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Iv 10,27

Ovce moje slušaju glas moj, govori Gospodin, ja ih poznajem i one idu za mnom.

Evanđelje Mk 6,30-34

Bijahu kao ovce bez pastira.

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

U ono vrijeme:

Apostoli se skupe oko Isusa i izvijeste ga o svemu što su činili i naučavali. I reče im: »Hajdete i vi u osamu na samotno mjesto, i otpočinite malo.« Jer mnogo je svijeta dolazilo i odlazilo pa nisu imali kada ni jesti. Otploviše dakle lađom na samotno mjesto, u osamu. No kad su odlazili, mnogi ih vidješe i prepoznaše te se pješice iz svih gradova strčашe onamo i pretekoše ih.

Kad iziđe, vidje silan svijet i sažali mu se jer bijahu kao ovce bez pastira pa ih stane poučavati u mnogočemu.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	80	Evo, Bog mi pomaže
ili	167.1	O, Stvoritelju ljudi
Otpjevni psalam:	93-94	Gospodin je pastir moj
Prinosna:	167.2	O primi žrtvu svetu
ili	237	Mir svoj, o Bože
Pričesna:	273	Ja sam s vama
	167.3 i 4	Moj Spase, dođi k meni
Završna:	167.5	O Bože, svijeta vrelo

»Hajdete i vi u osamu na samotno mjesto, i otpočinite malo« (Mk 6,31)

U današnjem evanđelju odzvanjaju Isusove riječi upućene apostolima: »Hajdete i vi u osamu na samotno mjesto, i otpočinite malo«.

Dvanaestorica su se upravo bili vratili iz misije na koju ih je dva po dva poslao Isus zapovjedi im da na put ne nose ništa osim štapa te da ostanu u kući u kojoj su ih primili dok ne odu odande. Isus im je dao vlast nad nečistim dusima te su propovijedali obraćenje, izgonili mnoge zloduhe i mnoge su nemoćnike mazali uljem i oni su ozdravljali (usp. Mk 6,7-13). Sada se okupljaju oko Isusa kako bi ga izvjestili »o svemu što su činili i naučavali« za vrijeme povjerene im misije. Isus ne daje nikakvu ocjenu njihovom djelovanju niti ih ispituje o učinku njihove propovijedi, no poziva ih da se zajedno s njim povuku »u osamu na samotno mjesto« kako bi napravili kratku stanku s obzirom da je mnoštvo svijeta dolazilo i odlazilo tako da nisu imali kada ni jesti.

Isusov poziv otići »na samotno mjesto« puno je više od bijega u neko udaljeno mjesto gdje im nitko neće smetati i gdje će konačno moći odmoriti od takvog priliva ljudi. Ustvari »udaljeno mjesto« ili pustinja (gr. *erēmos*) podsjeća na mjesto Ivanovog poziva na obraćenje (1,3-5) i Isusovih kušnji (1,12-13), no ponajprije na mjesto kamo se Isus povlačio na molitvu (1,35.45). Pustinja podsjeća i na izlazak iz egipatskog ropstva i čudesnu manu kojom je Gospodin hranio svoj narod na putu prema slobodi i obećanoj zemlji (usp. *Izl* 16,1-35 i par.), no također na mjesto gdje progovara srcu svoga naroda i gdje ga želi »zaručiti sebi u nježnosti i ljubavi, u pravdi i vjernosti, kako bi spoznao Gospodina« (usp. *Hoš* 2,16-22). Mogli bismo reći da je pustinja mjesto gdje čovjek otkriva prave vrijednosti u životu i vraća se izvorima svog poziva.

No Isus traži od učenika ne samo da odu na samotno mjesto nego da se povuku »u osamu«. »U osami« ili »nasamo« (κατ' ἑαυτῶν) Isus razjašnjava svojim učenicima prispodobe (4,34), otvara uši i razrješuje jezik gluhom mucavcu (7,31-37), »nasamo« u kući učenici pitaju Isusa zašto nisu mogli izagnati nijemog i gluhog duha iz padavičara (9,14-32), a Petar, Jakov, Ivan i Andrija pitaju ga nasamo dok je na Maslinskoj gori sjedio sučelice Hramu »kada i na koji se znak sve to ima svršiti« (13,4). Na visoku goru »u osamu« Isus uzima sa sobom sobom Petra, Jakova i Ivana i preobražava se pred njima (9,2). Kao što pustinja nije bijeg od ostalih, tako ni povlačenje »u osamu« nije zatvaranje u sebe, nego u stvari prilika upitati Isusa o našim nemoćima i njegovim planovima, no također čuti njegova razjašnjenja kako bi nam se otvorili uši da čujemo Božju riječ i razveo jezik da smognemo naviještati evanđelje.

Isus želi da njegovi apostoli malo *otpočinu*. Otpočiniti nije samo prekinuti ili nakratko prestati raditi, to jest predahnuti, odmoriti ili napraviti pauzu, pronaći pokoj ili mir od svakodnevnih briga i trudova, kako bismo obnovili vlastite snage. Glagol »otpočinuti« aludira na tekst *Ps* 23,2 u kojem Gospodin kao dobar pastir vodi psalmista »na vrutke tihane« (doslovno: »vode odmora«). Nalazimo i druge aluzije na ovaj psalam kao što su »poljane zelene« i »trpeza koju prostire« dobri pastir u odlomku o čudesnom umažanju kruhova koji slijedi u evanđelju po Marku odmah nakon našeg odlomka, a koje će nas tematika nebeskog kruha pratiti u evanđeoskim čitanjima idućih pet nedjelja. »Počinak« je također termin koji koriste biblijski pisci za obećanu zemlju u koju će Gospodin izvesti svoj narod iz Egipta te »osobno poći« s njim

(usp. *Izl 33,14*) i dati mu je (usp. *Još 1,13*) kako bi mu priuštio počinak (*Izl 33,14*) i smirio od svih neprijatelja tako da smognu živjeti bez straha (*Pnz 12,10*). Isus također obećava »odmoriti« sve »izmorene i opterećene« koji dođu k njemu, kao što i obećava svima koju uzmu njegov jaram na sebe i budu se učili od njega da će »naći spokoj svojim dušama« (*Mt 11,28–29*). Autor poslanice Hebrejima tumačeći Psalam 95, pjevanjem kojega započinja Služba časova, govori o Božjem obećanju o ulasku u njegov Počinak te nas poziva da ne budemo tvrda srca, a pohitimo vjerom ući u taj Počinak (*Heb 3,7–4,11*).

Na prvi pogled Isus kao da nije uspio ostvariti svoju namisao povući se sa svojim apostolima u osamu, na samotno mjesto, jer upravo ti ljudi koji im nisu dali vremena ni pojesti kada vide kako odlaze, prepoznaju ih te se strčavaju iz svih gradova upravo na to »samotno mjesto« kamo se Isus sa svojim učenicima uputio. Oni su već tamo kada Isus pristiže lađom sa svojim učenicima. Isus vidi sav taj svijet koji se strčao sa svih strana »kao ovce bez pastira« te mu iskazuje svoju ljubav isprva poučavajući ih svojom riječju, a malo kasnije i dajući im kruh života rukama svojih učenika.

Tom svojom gestom dobrog pastira koji svojim naukom vodi svoje stado prema mjestu Božjeg počinaka i hrani ga dajući mu nebeski kruh rukama i po služenju svojih učenika, Isus pokazuje što za njega znači »samotno mjesto«, »u osami«. To je Božje srce ispunjeno ljubavlju prema čovjeku u kojem svaki čovjek može otkriti svoj identitet sina i kćeri, a time i svoj identitet brata i sestre.

Cristóbal García Salmerón, *Isus dobi Pastir*, XVII st.

Pozvavši svoje učenike da otpočinu te otplovivši s njima lađom na samotno mjesto Isus je ustvari pokrenuo sve to mnoštvo koje je dolazilo i odlazilo da ga konačno *vide* i *prepoznaju* zajedno s njegovim apostolima te da se žurno upute prema tom samotnom mjestu gdje će ga *preteći* i dočekati. Tako i oni koji su bili daleko dolaze blizu (*Ef 2,13*), a Isus ih okuplja kao dobar pastir koji će ih voditi palicom svoje riječi i hraniti darom vječne ljubavi rukama svojih apostola. Izmorenima i umornima dat će spokoj i olakšanje te će uspostaviti mir među ljudima kao i između čovječanstva i Boga i tako otvoriti u jednome Duhu pristup Ocu.

Ljeto je vrijeme godišnjih odmora. Iskristimo ga. No ne samo bježeći od vreve svakodnevnog života, nego pretičući Isusa na samotnom mjestu kako bismo zaprimili od njega okrjepu za tijelo i spokoj duši, a ponajprije istinski mir koji nam može pružiti samo Krist – Mir naš.

Taras Barščevski

Sedamnaesta nedjelja kroz godinu

28. srpnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Bog je u svom svetom prebivalištu,
Bog što u svom domu ujedinjuje svoj narod:
on daje moć i silu narodu svome.
(Ps 68,6-7,36)

ZBORNA MOLITVA

Bože, zaštito i uzdanje naše,
bez tebe ništa nije valjano,
ništa sveto.
Umnoži nad nama svoje milosrđe,
da se po tvom promislu i vodstvu tako služimo zemaljskim dobrima te srcem prionemo za nebeska.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti darove dobivene od tvoje darežljivosti, da nam po tvojoj milosti posvete svagdašnji život i dovedu nas u vječnu radost.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina, i ne zaboravi dobročinstava njegovih!
(Ps 103,2)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, primili smo pričest, spomendar muke tvoga Sina. Molimo te da nam bude na spasenje što nam je u svojoj neiskazanoj ljubavi on darovao.
Koji živi.

Prvo čitanje 2Kr 4,42-44*Jest će i preostat će.*

Čitanje Druge knjige o Kraljevima

U one dane:

Neki čovjek došao iz Baal Šališe i donio čovjeku Božjem Elizeju kruh od prvina, dvadeset ječmenih hljebova i kaše u torbi. A on zapovjedi: »Daj ljudima neka jedu!« Ali njegov momak odgovori: »Kako to mogu postaviti pred stotinu ljudi?« On odgovori: »Podaj ljudima i neka jedu, jer ovako veli Gospodin: 'Jest će i preostat će.'« I postavi on pred njih. I jedoše i još preosta, prema riječi Gospodinovoj.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 145,10-11,15-18**Otpjev:** Otvaraš ruku svoju, Gospodine, i sitiš nas.

Nek te slave, Gospodine, sva djela tvoja i tvoji sveti nek te blagoslivlju!
Neka kazuju slavu tvoga kraljevstva, neka o sili tvojoj govore.

Oči svijuu u tebe su uprte,
ti im hranu daješ u pravo vrijeme.
Ti otvaraš ruku svoju,
do mile volje sitiš sve živo.

Pravedan si, Gospodine,
na svim putovima svojim
i svet u svim svojim djelima.
Blizu je Gospodin svima koji ga prizivlju,
svima koji ga zazivaju iskreno.

Drugo čitanje Ef 4,1-6*Jedno tijelo, jedan Gospodin, jedna vjera, jedan krst.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo: Zaklinjem vas ja, sužanj u Gospodinu: sa svom poniznošću i blagošću, sa strpljivošću živite dostojno poziva kojim ste pozvani! Podnosite jedni druge u ljubavi; trudite se sačuvati jedinstvo Duha svezom mira! Jedno tijelo i jedan Duh – kao što ste i pozvani na jednu nadu svog poziva! Jedan Gospodin! Jedna vjera! Jedan krst! Jedan Bog i Otac svijuu, nad svima i po svima i u svima!

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Lk 7,16

Prorok velik usta među nama!
Pohodi Bog narod svoj!

Ambrosius Francken,
Umnažanje kruhova, 1598.

MOLITVA VJERNIKA

Braće i sestre, nebeski nas je Otac i danas okupio oko stola svoje Riječi te otvara svoju ruku da nas nahrani hranom za vječnost, stoga mu se iskrenim prošnjama utećimo moleći:

Nahrani nas kruhom života!

1. Svetu Crkvu čine vjernici raznih poziva i poslanja. Daj da svatko od nas živi dostojno svoga poziva te u međusobnoj ljubavi i poštovanju izgrađujemo zajedništvo svete Crkve, molimo te.
2. Tvoja je Riječ hrana naših duša. Blagoslovi pastire svete Crkve da znaju dobro protumačiti tvoju Riječ i poučiti nas kako u skladu s njome živjeti, molimo te.
3. Hrana za tijelo potrebna nam je svakoga dana. Blagoslovi ruke sviju koji hrane bližnje i potrebite, osobito one koji su svoje živote posvetili hraneći gladne u siromašnim zemljama svijeta, molimo te.
4. Okupili smo se oko tvog oltara u želji da nas nahraniš kruhom života. Iako nismo dostojni, ispuni sve praznine naših duša i nahrani nas svojom neizmjernom ljubavlju, molimo te.
5. Danas slavimo Svjetski dan baka, djedova i starijih osoba. Učini nas zahvalnima za svaku njihovu žrtvu za naše dobro te nas potakni da im svojom pomoći i blizinom olakšamo starost, molimo te.

Oče nebeski, zahvaljujemo ti što uvijek s ljubavlju brineš o nama i što nikoga ne zaboravljaš. Podaj nam slijediti tvoj primjer u ovozemaljskom životu da jednom zavrjedimo biti dijelom zajedništva svih svetih u nebesima.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Evandjelje Iv 6,1-15

Razdijeli onima koji su posjedali koliko su god htjeli.

Čitanje svetog Evandjelja po Ivanu

U ono vrijeme:

Ode Isus na drugu stranu Galilejskog, Tiberijadskog mora. Slijedilo ga silno mnoštvo jer su gledali znamenja što ih je činio na bolesnicima. A Isus uziđe na goru i ondje sjedaše sa svojim učenicima. Bijaše blizu Pasha, židovski blagdan.

Isus podigne oči i ugleda kako silan svijet dolazi k njemu pa upita Filipa: »Gdje da kupimo kruha da ovi blaguju?« To reče kušajući ga; jer znao je što će učiniti. Odgovori mu Filip: »Za dvjesta denara kruha ne bi bilo dosta da svaki nešto malo dobije.« Kaže mu jedan od njegovih učenika, Andrija, brat Šimuna Petra: »Ovdje je dječak koji ima pet ječmenih kruhova i dvije ribice! Ali što je to za tolike?« Reče Isus: »Neka ljudi posjedaju!« A bilo je mnogo trave na tome mjestu.

Posjedaše dakle muškarci, njih oko pet tisuća. Isus uze kruhove, izreče zahvalnicu pa razdijeli onima koji su posjedali. A tako i od ribica – koliko su god htjeli. A kad se nasitiše, reče svojim učenicima: »Skupite preostale ulomke da ništa ne propadne!« Skupili su dakle i napunili dvanaest košara ulomaka što od pet ječmenih kruhova pretekoše onima koji su blagovali.

Kad su ljudi vidjeli znamenje što ga Isus učini, rekoše: »Ovo je uistinu Prorok koji ima doći na svijet!« Kad Isus spozna da kane doći, pograbiti ga i zakraljiti, povuče se ponovno u goru, posve sam.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	81	Bog je u svom svetom hramu
ili	226.1	Od sva se četiri vjetra
Otpjevni psalam:	124.II	Otvaraš ruku svoju i sitiš nas
Prinosna:	226.2 i 3	Tisuću zrnaca skupa
Pričesna:	247	Uzмите, jedite
	200	O Kruše živi milosni
Završna:	755	Srce Božansko

Od praznine do obilja

Današnje evanđelje prekida niz nedjeljnih čitanja iz Evanđelja po Marku i ubacuje se tekst iz Evanđelja po Ivanu, koji govori kako Isus hrani pet tisuća okupljenih. Protekle dvije nedjelje čitala su se čitanja iz Evanđelja po Marku, iz 6. poglavlja, u kojima je dominirala poruka o poslanju učenika. Nakon toga slijedi Markov izvještaj o tome kako Isus hrani mnoštvo, međutim izabran je Ivanov izvještaj o istom događaju. Kod Ivanovog izvještaja specifičan je snažan naglasak na Isusovoj vlasti i božanstvu. Euharistijski naglasak, odnosno čudo umnažanja kruha i riba kod Ivana je izrazito euharistijski usmjereno. Kao posljednje evanđelje koje je napisano, Ivanovo evanđelje puno jasnije ističe povezanost Isusove božanske vlasti i euharistije, jer je napisano za drugu i treću generaciju kršćana gdje ovaj događaj ima razvijeniji teološki, katehetski i pastoralni naglasak, za razliku od drugih evanđelista. Zajednicu kršćana s kraja 1. stoljeća treba poučiti o značenju euharistije za vjernika i cijelu Crkvu, a temeljna postavka je da je ona Božji dar i da je Krist u njoj trajno prisutan.

Kao izvrstan uvod u današnje evanđelje izabran je tekst iz Druge knjige o kraljevima, gdje prorok Elizej čini slično čudi umnažanja kruhova. Sam tekst je očiti primjer pripreme za evanđelje, odnosno predokus evanđelja, gdje osobito odzvanja rečenica »Jest će i preostat će.« Prorok čini čudo umnažanja kruhova, ali u Božje ime, kod Ivana sam Bog umnaža kruhove i ribe. Time i rečenica iz današnjeg psalma, »Ti otvaraš ruku svojom do mile volje sitiš sve živo«, ostaje na istom tragu, Boga koji umnaža i daje, odnosno Boga koji ni iz čega ili iz maloga čini veliko i obilato, koji brine i čuva. Pavao u poslanici Efežanima poziva na jedinstvo krštenih i savjetuje im kako da to čine. Iako Pavao izričito ne spominje euharistiju u ovoj poslanici, ona je

stvarnost oko koje se ujedinjuje i okuplja zajednica krštenih. Usputno treba spomenuti kao su krštenje i euharistija činili okosnicu duhovnog, vjerskog i zajedničkog života prve Crkve. Krštenjem se uranjalo u Kristovu muku, smrt i uskrsnuće, a oko živog euharistijskog Krista okupljala se zajednica krštenih. Ova svijest je bila vrlo jasna kod prvih kršćana u vjeri i praksi.

Evanđeoski tekst predstavlja Isusa kao onoga koji gospodari situacijom, što je uobičajeno za Ivanovo evanđelje, jer ga prikazuje kao Boga. Isus ovdje pokazuje svjedočanstvo Božje moći i implicitno se objavljuje njegovo božanstvo. S druge strane samo čudo je djelo Božje providnosti, ali i mesijanski znak gdje Isus hrani gladne slušatelje s konkretnom porukom da živi Bog može utažiti svaku glad i napuniti svaku prazninu. Čime se upućuje slušatelja da traži ispunjenje svojih praznina u susretu sa živim Bogom, kojega treba prepoznati u euharistiji.

S druge strane, puno elemenata u evanđelju ukazuju na prazninu. Masa od samo pet tisuća muškaraca, tu ubrojimo žene i djecu, slijedi Isusa jer ga želi čuti. U svojoj želji i oduševljenju ne misle na konkretne potrebe. Masa želi biti duhovno nahranjena, da ni ne misli na potrebu za hranom. Isus im daje nešto novo, nešto drugo, nešto što im nitko do sada nije dao. On puni praznine čovjekove nutrine i tad daje u obilju. Kontrasti praznine kod ljudi koji ga žele čuti i obilje kod umnažanja kruha i riba, savršeno povezuju čovjekovu duhovnu glad i prazninu, ali i potrebu za stalnom prisutnošću onoga koji jedini to može ispuniti. Povezana je duhovna potreba i konkretna materijalna stvarnost kroz obilje koje se dobiva u euharistiji. Čovjek kao duhovno i materijalno, tjelesno, biće može biti ispunjen samo u susretu s Bogom. Isus im prvo nevješta, posjedao ih je po travi, a zatim želi ostati trajno prisutan među njima i utažiti svaku

Vitus Heinrich, *Čudesno umnažanje kruhova*, 1640.

glad, ispuniti svaku prazninu. Naravno, evanđelist sve stavlja u vremensku blizinu najvažnijeg židovskog blagdana Pashe. Tu je prisutna i simbolika biblijskih brojeva, pet ječmenih kruhova i dvije ribice, broj sedam je simbol savršenstva i potpunosti, odnosno simbol stvaranja, ovdje konkretno simbol novog stvaranja. Trava na kojoj sjede slušatelji ukazuje na proljeće, kao i blizina Pashe, vrijeme rađanja novog života, vrijeme Uskrsa. Filip i Andrija ukazuju na materijalnu realnost, nedostaje hrane, premalo je novaca, samo dječak s pet ječmenih kruhova i dvije ribe, Isus čini veliki obrat kojim pokazuje da gospodari situacijom, da je on Bog, izvor života koji ispunja praznine i hrani čovjeka. On situaciju u kojoj nedostaje, odnosno nema ničega daje u obilju. Iz dva sirotinjska ječmena kruha i ribe, koje mu nesebično daje dječak, koji niti posjeduje niti privređuje, čini da bude dovoljno za sve i ostaje u obilju.

Svakako da se euharistijsko usmjerenje evanđelja savršeno očituje u svojoj jasnoći i teološkoj preciznosti, međutim poruka

svakako stavlja pred suvremenog čovjeka pitanje: Tko i gdje može ispuniti tvoju prazninu? Duhovna i materijalna stvarnost su konstitutivne čovjekove datosti koje moraju biti ispunjene, i očito je traganje suvremenog čovjeka za takvim ispunjenjem. Udaljen od Boga, kojega stavlja na margine ili potpuno isključuje, čovjek današnjice tone u hedonizam i duboki nemoral s ciljem zadovoljenja tjelesnih potreba ili u nomadska duhovna traganja unutar new age ponuda. Praznine ostaju neispunjene, a plodovi štetni. Depresije, tjeskobe vremena, nezasićena pohlepa, tjelesni nemoral i zastranjenja, korupcija i klijentelizam, bezvrijednost života, nezasićeni materijalistički hedonizam, kultura laži i klevete, samodestruktivnost, samo su mali tragični niz duboke praznine današnjeg vremena. Evanđelje stavlja pred nas Boga, koji duhovno i materijalno ispunja potrebe onih koji ga slušaju, a kulminacija susreta čovjeka i Boga jest u euharistiji. Crkva živi od euharistije i iz euharistije, živog Krista koji obilato ispunja čovjekove praznine.

Danijel Patafta

Osamnaesta nedjelja kroz godinu

4. kolovoza 2024.

ULAZNA PJESMA

O Bože, spasi me,
Gospodine, u pomoć mi
pohitaj! Ti si pomoć moja
i spasitelj: Gospodine,
ne kasni!
(Ps 70,2.6)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine, vođo i stvori-
telju naš, mi se tobom
ponosimo. Nek nad nama
bude tvoja dobrota.
Obnovi u nama
što je tebi drago
i sačuvaj što si obnovio.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Posveti, molimo, Gospodine,
ovaj prinos i primi našu
unutarnju žrtvu: učini da ti
postanemo vječnim darom.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ja sam kruh života,
govori Gospodin:
Tko dolazi k meni,
neće ogladnjeti;
tko vjeruje u mene,
neće ožednjati nikada.
(Iv 6,35)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, ti nas
oživljuješ nebeskim darom:
prati nas stalnom ljubavlju i
učini dostojnima vječnog
otkupljenja.
Po Kristu.

Prvo čitanje Izl 16,2-4.12-15*Učinit ću da vam daždi kruh s neba.*

Čitanje Knjige Izlaska

U one dane: Sva zajednica izraelska u pustinji stade mrmljati protiv Mojsija i Arona. I rekoše im sinovi Izraelovi: »O, da smo pomrli od ruke Gospodnje u zemlji egipatskoj kad smo sjedili kod lonaca s mesom i jeli kruha do mile volje!« – rekoše im. »Izveli ste nas u ovu pustinju da sve ovo mnoštvo gladom pomorite!«

Tada reče Gospodin Mojsiju: »Učinit ću da vam daždi kruh s neba. Neka narod ide i skuplja svaki dan koliko mu za dan treba. Tako ću ih kušati i vidjeti hoće li živjeti po mom zakonu ili neće.«

»Čuo sam mrmljanje sinova Izraelovih. Reci im: 'Još večeras ćete jesti meso, a ujutro ćete se nasititi kruha. Tada ćete spoznati da sam ja Gospodin, Bog vaš!'«

I doista! Navečer se pojave prepelice i prekriju tabor. A ujutro obilna rosa sve orosila oko tabora. Kad se prevlaka rose digla, površinom pustinje ležao tanak sloj, nešto poput pahuljica, kao da se slána uhvatila po zemlji. Kad su Izraelci to vidjeli, pitali su jedan drugoga: »Što je to?« Jer nisu znali što je. Onda im Mojsije reče: »To je kruh koji vam Gospodin daje za hranu.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 78,3.4bc.23-25.54*Pripjev: Nahrani ih Gospodin kruhom nebeskim.*

Ono što čusmo i saznasmo,
što nam kazivahu oci,
predat ćemo budućem koljenu:
slavu Gospodnju i silu njegovu.

Odozgo naredi oblacima
i otvori brane nebeske,
ko kišu prosu na njih mânu da jedu
i nahrani ih kruhom nebeskim.

Čovjek blagovaše kruh jakih;
on im dade hrane do sitosti.

U svetu zemlju svoju on ih dovede,
na bregove što mu ih osvoji desnica.

Drugo čitanje Ef 4,17.20-24*Obucite novog čovjeka, po Bogu stvorena.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo: Ovo govorim i zaklinjem u Gospodinu: ne živite više kao što pagani žive – u ispraznosti pameti njihove. Tâ vi ne naučiste tako Krista, ako ste ga doista čuli i u njemu bili poučeni kako je istina u Isusu: da vam je odložiti prijašnje ponašanje, starog čovjeka, koga varave požude vode u propast, a obnavljati se duhom svoje pameti i obući novog čovjeka, po Bogu stvorena u pravednosti i svetosti istine.

Riječ Gospodnja.

Giovanni Battista Tiepolo,
Skupljanje mane, 1740. – 1742.

MOLITVA VJERNIKA

Oče vječni, svome si obećanom narodu darovao potrebnu hranu kada si ih proveo kroz pustinju da bi ih oslobodio ropstva. Molimo te da i nas hraniš potrebnom hranom, ali još više hranom svoje Riječi, stoga ti se utječemo ovim prošnjama:

1. Sveta je Crkva pozvana neprestano slijediti Kristov nauk. Daj da odbaci sve što ju vodi u propast te se neprestano obnavlja tvojim Duhom, molimo te.
2. Sveta Euharistija taži glad za vječnim životom. Blagoslovi papu, biskupe i svećenike da u svetoj Euharistiji crpe snagu za vršenje svoje službe, molimo te.
3. Bez plodova zemlje i rada naših ruku nema tjelesne hrane. Blagoslovi sve koji obrađuju zemlju te im podaj dobar urod, a zemlji podari sunce i kišu u pravo vrijeme, molimo te.
4. Pozvani smo brinuti o svojim bližnjima. Pouči nas da se istinsko zajedništvo i briga o bližnjima očituje i u darivanju od svoga obilja potrebitima i siromašnima, molimo te.
5. Naši su pokojni bili gladni kruha života i vjerovali da će ga baštiniti po vjeri u tvoga Sina. Budi im milosrdan poradi njihove vjere te ih okupi oko svoga nebeskog stola u vječnosti, molimo te.

Gospodine Bože, zahvaljujemo ti za sva tvoja dobročinstva kojima nas, usprkos našim slabostima i padovima, neprestano darivaš. Usrdno te molimo da nam nikada ne uskratíš svoga nebeskog kruha i vode života. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Pjesma prije Evanđelja Mt 4,4b

Ne živi čovjek samo o kruhu,
nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.

Evanđelje Iv 6,24-35

Tko dolazi k meni, neće ogladnjeti; tko vjeruje u mene, neće ožednjeti.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme:

Kada mnoštvo vidje da ondje nema Isusa ni njegovih učenika, uđu u lađice i odu u Kafarnaum tražeći Isusa. Kad ga nađoše s onu stranu mora, rekoše mu: »Učitelju, kad si ovamo došao?« Isus im odgovori: »Zaista, zaista, kažem vam: tražite me, ali ne stoga što vidjeste znamenja, nego stoga što ste jeli od onih kruhova i nasitili se. Radite, ali ne za hranu propadljivu, nego za hranu koja ostaje za život vječni: nju će vam dati Sin Čovječji jer njega Otac – Bog – opečati.«

Rekoše mu dakle: »Što nam je činiti da bismo radili djela Božja?« Odgovori im Isus: »Djelo je Božje da vjerujete u onoga kojega je on poslao.« Rekoše mu onda: »Kakvo ti znamenje činiš da vidimo pa da ti vjerujemo? Koje je tvoje djelo? Očevi naši blagovaše mînu u pustinji, kao što je pisano: *Nahrani ih kruhom nebeskim.*«

Reče im Isus: *Zaista, zaista, kažem vam: nije vam Mojsije dao kruh s neba, nego Otac moj daje vam kruh s neba, kruh istinski; jer kruh je Božji Onaj koji silazi s neba i daje život svijetu.*« Rekoše mu nato: »Gospodine, daj nam uvijek toga kruha.« Reče im Isus: »Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni, neće ogladnjeti; tko vjeruje u mene, neće ožednjeti nikada.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	79	Spasi nas Gospodine
ili	238	Dan Gospodnji
Otpjevni psalam:	ŽV str. 40	Nahrani ih Gospodin (Dejan Bubalo)
Prinosna:	XV	Oče primi žrtvu ovu
Pričesna:	7/2022	Kruše života
	199–200	O Kruše živi, milosni
Završna:	753	Do nebesa

Kruh za život svijeta

Mnoštvo koje je Isus nahranio, sutradan, nakon što su učenici lađom prešli na drugu stranu Genezaretskoga jezera, opaža da Isusa nema tamo gdje su ga očekivali. Uđu u lađice i prijeđu u Kafarnaum tražeći ga. Tamo ga nalaze i pitaju ga kada je prešao preko jezera. Isus ih u svom odgovoru odmah upućuje na to da čudo s množenjem kruha valja razumjeti kao znak. To što su jeli i nasitili se nije dovoljno. Važnije je što znači kruh kojega su jeli. Znak upućuje izvan sebe i nuka da dođemo tamo gdje nas znak upućuje. Tko ostane samo uz znak, ne razumije narav znaka. Ostaje na početku puta jer u naravi je znaka da upućuje na ono što znak označuje. Množenje je kruha doduše utajilo njihovu glad, ali ispod tjelesne gladi postoji dublja i važnija glad za životom vječnim. Nju je Isus došao utajiti. Došao je dati ljudima hranu za tu glad. On to može jer je opečaćen. Otac Bog mu je dao da ljude hrani upravo tom hranom. No, ljudi nisu samo pasivni promatrači koji čekaju kada će dobiti hranu za život vječni. Oni za nju trebaju raditi. Ljudi znaju raditi za propadljivu hranu, a sada je došlo vrijeme da nauče raditi i za hranu za život vječni. Povjerenje kojim mogu prihvatiti Isusa je isto povjerenje kojim se gradi odnos s nebeskim Ocem. I to je istodobno rad na hrani za život vječni.

Na pitanje što im je činiti da bi radili djela Božja Isus ih upućuje na vjeru, povjerenje u njega. Djelo je Božje kada povjeruju njemu koga je Otac poslao. Prije ikakvog drugog pothvata potrebno je povjerovati njemu. Slušatelji osjećaju da su pozvani činiti djela Božja. Ne misle na djela koja sam Bog čini, nego na djela koja Bog hoće da oni čine. Još im nije jasno koja su to djela pa traže pojašnjenje. Isus ne govori o djelima, nego o djelu. I ne govori o nekom činjenju, nego o povjerenju u njega.

Jedninu i množinu djela u ovom razgovoru možemo razumjeti kao vjeru koja prati djela i pokazuje se u njima radije nego li vjeru koja stoji nasuprot svim djelima. Čovjek čini djelo Božje kada je poslušan onome što Bog čini. Množenje kruha je znak koji upućuje na Isusa. Povjerenje u njega je povjerenje u Boga. U Isusu se otvara povjerenje prema nebeskom Ocu.

Ovdje se razgovor ne završava. Mnoštvo nije povjerovalo Isusu, nego od njega traži potvrdu i uvjerljivi dokaz kako bi mu mogli vjerovali. Ovdje se već sluti zatvorenost mnoštva. Ona će se pokazati kasnije, ali već se sada nazire. U središtu je pitanje Isusove uloge. Tko je on da bi povjerenje njemu bilo istodobno povjerenje Bogu? Koje je njegovo djelo i kakvo znamenje čini da bi mu se moglo vjerovati? Upada u oči da je upravo viđeno množenje kruha najjasniji znak kojega mnoštvo traži i da im istovremeno nije dostatan. Budući da je znak, on ovisi o tome kako ga se razumije. Znak koji bi mnoštvo rado vidjelo nije više množenje kruha. Oni bi neki drugi znak. To pokazuje da mnoštvu ni jedan znak nije dostatan. Množenje kruha je znak koji može dovesti do povjerenja u Isusa, ali nije nikakav uvjerljivi dokaz kojim bi Isus mnoštvu mogao dokazati da ga je Bog poslao. Tako je i inače sa znakovima. Ivanu su znakovi važni jer mogu pojedinca dovesti do Isusa i povjerenja u njega, ali nikada nisu uvjerljivi dokazi koje netko ne bi mogao i drukčije shvatiti i odbaciti kao nedovoljno uvjerljive.

Tražeći neko znamenje mnoštvo govori o ocima koji su u pustinji jeli manu. Upada u oči kako im je mana u pustinji koju su jeli njihovi oci znak da ih je Bog hranio nebeskom hranom, a umnoženi kruhovi od kojih su sami jeli to nije. Ivanu su obje hrane na istoj razini znaka. I mana i umnoženi kruh su znakovi. Oba znaka upućuju na istinsku nebesku hranu. Kruh s neba je Isus sam.

To će Isus sam reći kasnije. »Ja sam kruh živi koji je s neba sišao.« (Iv 6,51).

Mnoštvo nije spomenulo Mojsija. Isus ga spominje. Kao da mnoštvu želi pomoći da svoj pogled s Mojsija usmjere na Oca nebeskoga koji je manom hranio njihove očeve u pustinji kako bi u umnoženom kruhu koga su jeli mogli prepoznati nebeskog Oca koji ih sada hrani. Isus ovdje Oca naziva svojim. Otac ih hrani istinskim kruhom. Mana i umnoženi kruh su samo znakovi koji upućuju na onoga koji silazi s neba i daje život svijetu.

Mnoštvo želi kruh koji daje život. Mole Isusa da im uvijek daje taj kruh. Isus im odgovara najizravnije moguće: »Ja sam kruh života.« (Iv 6,35). To još pojašnjava i proširuje: »Tko dolazi k meni neće ogladnjati; tko vjeruje u mene neće ožednjati nikada.« (Iv 6,35). Glad i žeđ za životom utažiti će oni koji vjeruju u njega. Time je razgovor ponovo došao na početak. Vjera i povjerenje u Isusa je povjerenje u Boga koji jedini daje život i jedini može utažiti glad i žeđ za životom.

Kada se zajednica vjernika okupi oko stola Riječi, kruha i vina, onda to čini s povjerenjem da u riječima, kruhu i vinu vidi živu prisutnost Života samoga. Isus koji je bio ubijen i uskrsnuo ostao je među svojim kao kruh od kojega oni žive i čiji život unose u svijet. Hrane se hranom za život vječni. Euharistija je sam Isus koji je s neba sišao i on je hrana za život svijeta. To više nije hrana kao mana ili kao umnoženi kruh kojim su ljudi tažili svoju tjelesnu glad i preživljavali u svijetu. Sada je to hrana za

Marco Palmezzano, *Pričest apostola*, 1506.

život vječni. Vjernici u svijetu su smrtni kao i sva druga bića. No, oni koji se hrane hranom za život vječni već u sebi nose klicu života koji neće nestati u smrti.

Vjernici znaju razliku znaka i života samoga. Tu su razliku naučili gledajući u Isusa. Mana i množenje kruhova su upućivali na Isusa koji se potpuno dao na križu za život svijeta i nakon uskrsnuća ostao kao hrana za život vječni koja se množi svaki put kada se okupe na euharistiju. Euharistija nije uvjerljivi dokaz nebeske hrane. Euharistija ništa ne dokazuje. Ona taži glad za životom vječnim. Taži je tako da je produbljuje. Što je više taži to glad postaje dublja.

Ante Vučković

Nahrani ih Gospodin

(Otpjevni psalam za 18. nedjelju kroz godinu)

N: Dejan Bubalo

Ant.

Na - hra - ni ih Go - spo - din kru - hom ne - bes - kim.

The musical score for the antiphon is written in G major and 4/4 time. It features a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The piano part consists of a right-hand melody and a left-hand bass line.

Ps 78

1. Ono što ču - - - smo i sa - zna - smo,
predat ćemo bu - - - du - ćem ko - lje - nu:
2. Odozgo naredi o - bla - ci - - ma
ko kišu prosu na njih mâ - - nu da je - - du
3. Čovjek blagova - - - še kruh ja - - kih;
U svetu zemlju svoju on ih do - ve - de,

The musical score for the first part of Psalm 78 is written in G major and 4/4 time. It features a vocal line with three verses of lyrics and a piano accompaniment. The piano part consists of a right-hand melody and a left-hand bass line.

1. što nam kazi - - - va - hu o - - ci,
slavu Gospodnju i si - lu nje - go - vu.
2. i otvori bra - ne ne - be - ske,
i nahrani ih kru - hom ne - bes - kim.
3. on im dade hra - - - ne do si - to - sti.
na bregove što mu ih o - - svo - ji de - sni - ca.

The musical score for the second part of Psalm 78 is written in G major and 4/4 time. It features a vocal line with three verses of lyrics and a piano accompaniment. The piano part consists of a right-hand melody and a left-hand bass line.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €

Naručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji